Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciurî:
în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger: Anton Oppelik, J. Dannebcr*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30cr. timbru pentru o publicare. Publicărî mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMĔR DE DUMINECĂ 29)

„Gazeta“ iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şese lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România si străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunî 20 fr., pe trei lunî 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentul pentru Braşov
administratiunea, piaţa mare, Tĕrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şese lunî 5 fl., pe trei lunî 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 160.—Anul LIX. Braşov, Sâmbătă, 20 Iulie (1 August) 1896.

Din causa sfintei sĕrbătorĭ diarul nu va apăré până Lunĭ séra.

Dreptatea la Bĕlgrad.

Nu vorbim de Bĕlgradul, despre care s'a făcut atâta vorbă, de când cu batjocurirea steagului unguresc.

Vorbim despre Alba-Iulia, capitala de odinióră a nefericitului nostru Ardeal, care în limba poporului nostru şi astădĭ se numesce Bĕlgrad, un loc pentru noi de amintirĭ falnice dér şi durerόse.

In timpul din urmă Alba-Iulia a ajuns vestită prin nesfĕrşitele procese politice, ce se desfăşură înaintea tribunalului din acest oraş.

Cel mai nou din aceste procese s'a pertractat înainte numai cu câteva dile.

Acusaţĭ au fost învĕţătorul şi preotul român din comuna Türr de lângă Blaşiu.

Procesul acesta sĕ trăgănesce acum de trei anĭ şi ce credeţĭ, că au pĕcătuit acestĭ ómenĭ, ca trei anĭ de dile sĕ fiă purtaţĭ pe la judecăţĭ, hărţuiţĭ şi chinuiţĭ cu cercetări de tot felul, carĭ au ajuns sĕ fiă obicĭnuite la noi, mai ales dela procesul Memorandului incóce?

Invĕţătorul George Fagărăşan a fost învinuit, că a învĕţat pe coriştii sĕĭ sĕ cânte cântece „agitatorice“, carĭ se dice, că ar stârni ura împotriva Maghiarilor, ér preotului Ioan Pop Pĕcurariu i-s'a băgat vină, că a suferit sĕ se cânte asemenea cântărĭ.

Cântecele, carĭ au pus în mişcare pe gendarmii şi procurorii unguresci sunt cântece, ca *„Deşteptă-te Romane“*, *„Sus opincă“*, *„O tu fiică de român“*, şi *„Strigă Bărnuţiu la Sibiiu, că Ardealul nu-i pustiu“*, cântece, carĭ s'au cântat mereu şi trăesc în graiul poporului din timpul redeşteptărei nóstre naţionale încóce.

Decă duşmanilor libertăţii nu le plac aceste cântece naţionale ale nóstre, nu ne mirăm, căcĭ amar îi dóre şi numai la gândul, că Românul nu mai este adĭ iobagiul, care era oprit prin lege sĕ mérgă la scólă, precum şi la gândul, că orĭ cât de intoţită şi înăcită ar fi prigonirea lui naţională, el deşteptat odată la viéţă românéscă, nu va mai putea fi adus nicĭ-odată în starea de amorţire de mai nainte.

De ceea ce însĕ ne mirăm şi trebue sĕ ne mirăm este, cum din chiar senin vine de-odată procurorul unui stat, dis constituţional şi liber, sĕ céră osîndirea unor pacînicĭ cetăţenĭ pentru-că au cântat orĭ au suferit sĕ se cânte nisce poesii, carĭ *tot-déuna*, chiar şi sub stăpânirea nemţéscă absolutistă, *au fost permise* şi nicĭ sub stăpânirea de faţă *nu au fost nicĭ-odată şi nu sunt nicĭ adĭ oprite.*

Dovada cea mai bătĕtóre la ochĭ pentru acésta este faptul, că procurorul, ca sĕ pótă făuri învinuirea de „agitare“ în contra numiţilor acusaţĭ, a susţinut înaintea tribunalului, că prin cântarea acelor poesii au fost aţîţaţĭ Ungurii din comuna Türr, aşa că mai târdiu — póte şi o lună-două după producţiunea corului — doi beţivĭ, unul Român şi altul Ungur, încăierându-se în cârciumă, s'au luat la bătaiă şi Românul fiind mai tare l'a bătut pe Ungur de l'au stîns.

S'a dovedit, că Ungurul a început cérta la cârciumă, şi că preotul şi învĕţătorul român nicĭ că au visat de acéstă ciocnire a acelor ameţiţĭ de veninosul rachiu jidovesc.

Ca sĕ scape însĕ şi din acésta încurcătură, procurorul a făcut'o încă şi mai bócănă susţinênd, ca „pupéză pe colac“, că, vedĭ Dómne, Ungurii din sat, carĭ mai că nicĭ nu mai sciu unguresce şi au crescut tot cu „Deşteptă-te Romăne“ ca şi consătenii lor Românĭ, au fost cuprinşĭ de gróză la audul acelui cor înfiorător şi li-s'a năzărit, că Românii vor sĕ năvălĕscă asupra lor cu fier şi foc în diua de 3/15 Maiŭ, aniversarea marei adunărĭ naţionale dela 1848.

Ĕtă apucăturile, de care se folosesc procurorii, pentru-ca sĕ bage spaimă şi teróre între Românĭ, ca sĕ nu mai cuteze sĕşĭ cânte nicĭ cântecele lor românescĭ.

Procurorul din Alba-Iulia ş'a vĕdut o dorinţă împlinită.

Cu tóte, că numiţii acusaţĭ s'au purtat bărbătesce şi au fost apĕraţĭ cu multă cunoscinţă de causă de către advocaţii lor, tribunalul i-a condamnat, ba încă li-a dictat una din cele mai grele osênde, din câte s'au dat în anii din urmă.

Dorinţa de căpetenia însĕ nu se va împlini. Cântarea românéscă nu va amuţi în văile şi munţii ţĕrei nóstre, până ce *mama română* îşĭ va adormi puişorii sĕĭ cu versul dulce românesc.

Acum rĕmâne însĕ sĕ mai vedem, décă nu cum-va şi dorinţa cea dintâiŭ a procurorului, de a-i vedé ajunşĭ în temniţă pe acusaţĭ, va fi nimicită.

Acusaţii adecă au apelat la Tabla regéscă şi acésta la rêndul ei va trebui sĕ se întrebe, décă e cu putinţă ca cine-va sĕ fiă osîndit la pedepse aşa de grele, pentru că a cântat cântece, carĭ nu erau oprite, şi érăşĭ décă cine-va póte fi judecat, pentru-că *a ascultat numai* acele cântărĭ şi nu ş'a astupat urechile?

Vom vedé, décă la Cluşiu, ér în instanţa din urmă la Pesta, „dreptatea“ va fi aceeaşĭ ca şi la Bĕlgrad!

Contra mileniului.

Din incidentul conferenţei antimaghiare ţinute în Paris, cetăţenii slovacĭ din *Theisholz*, despre carĭ *„Pest. Ll.“* dice că ar fi panslavĭ incarnaţĭ, trimiseră la adresa arangiatorilor congresului următórea telegramă: „Aprobăm planurile vóstre, aderăm la mişcare, şi vĕ manifestăm simpatia nóstră. Décă preponderanţa maghiară nu ne permite sĕ ne jucăm liberĭ rolul nostru în patriă, cu bucuriă folosim ocasiunea de-a aduce plângerile nóstre înaintea lumei. Dumnedeu sĕ binecuvinte nisuinţele vóstre, cu carĭ voi încercaţĭ în mod nobil de-a lumina şi informa strĕinătatea asupra servituţii spirituale şi corporale, pe care o îndurăm fără de vina nóstră. Probabil, că lumea înţelegênd starea în care ne aflăm, va contribui la salvarea nóstră, manifestându-ne simpatia ei!“

*

Celebrul scriitor german *Rosegger*, scrie în revista *„Heimgarten“* asupra esposiţiei milenare următórele: „Incă nimenĭ nu s'a purtat atât de impertinent şi guraliv, esploatând óspeţii strĕinĭ, ca unii diariştĭ, carĭ la începutul serbărilor milenare se girau că vorbesc în numele poporului maghiar. Comedianţii aceştia ridicolĭ n'au aflat alt mijloc de-a preamări Ungaria, decât defăimând popórele vecine. Óre pentru acésta sĕ ne certăm cu ei? Nu. Noi mergem liniştiţĭ înainte pe calea nóstră, şi vom ridica numai o singură pétră, pe care a aruncat'o unul dintre scriblerii transleithanĭ, diua, mare asupra nóstră, locuitorii munţilor. Acel scribler maghiar scrisese într'un diar din Viena între altele următórele: „In fine scim cu toţii, că animalul, care trăiesce pe şes, e astut şi curagios, ér cel ce petrece în pădurĭ şi munţĭ, e laş. Tot aşa se póte vedé şi la popóre“. Acésta este una din frasele — dice Rosegger, — de carĭ omul în primul moment se uimesce, în al doilea însé se scârbesce“.

*

„Pester Lloyd“ primesce din Agram o corespondenţă în care se spune, că în Croaţia nu voiesc sĕ încete de loc agitările contra mileniului. Diarul croat *„Hrvatska Demovina“*, organul Starceviciaoilor, spune, că visitatorii croaţĭ ai esposiţiei milenare au fost duşĭ cu sila la Budapesta, punêndu-se în mişcare tot aparatul administrativ, ba întrebuinţându-se chiar şi banĭ şi baionete. *„Obzor“*, organul fracţiunei lui Strossmayer şi acum provócă pe Croaţĭ, ca sĕ nu ia parte la esposiţia milenară, décă sunt adevĕraţĭ patrioţĭ. Mai mulţĭ numerĭ ai acestui diar au fost confişcaţĭ, sub cuvênt că ar agita poporul.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Geniile Sciinţei şi Industriei.

Navigaţia.

Marco Polo. — Christof Columb. — Vasco de Gama.

La începutul seculului al cincĭspre-decelea, jumĕtate a globului nu cunoscea pe cealaltă jumĕtate; popórele şi rassele omenescĭ trăiau pe acelaşĭ pâmênt fără legătură între ele, fără relaţiunĭ ca necunoscute, orĭ chiar ca duşmane, luându-şĭ teritorul drept capĕtul lumii.

Trei ómenĭ marĭ înfruntară prejudicii şi primejdii de tot soiul, ca sĕ descopere emisfera necunoscută şi sĕ complecteze globul bucăţit, ca sĕ apropiă pe sĕlbaticĭ şi pe civilisaţĭ, sĕ reunéscă pe Europenĭ cu Chinesĭ pe Indienĭ cu Americanĭ; aceştia fură *Marco Polo* Veneţianul, *Christof Columb* Spaniolul, *Vasco de Gama* Portugezul.

Cel dintâiu navigator, Marco Polo, născut în Veneţia pe la 1256 şi mort în 1823, a făcut călĕtorii îndelungate, carĭ în epoca lui s'au părut aprópe minunate orĭ fabulóse, dér carĭ au făcut cu putinţă, ca cosmograful Fra Mauro sĕ desineze pe carta lumei Tartaria, China, Japonia, insulele din Orient şi extremitatea Africei; fiind-că Polo străbătuse şi recunoscuse insulele din Oceanul Indian, China şi tot vastul imperiu mongol al celebrului cuceritor Gengiskhan. Moravurile, instituţiile politice şi religióse ale acestor popóre fură esplicate de Marco Polo însuşĭ, în relaţiunea sa dictată în 1298, care în redacţia francesă pórtă titlul de *Cartea Minunilor Lumei.*

Ce era mai minunat în călĕtoriile acestea prin ţinuturĭ necunoscute, orĭ rĕu cunoscute de către cei vechĭ şi de Europa din secolul al 13-lea, este că el s'a întors sănĕtos şi nevătĕmat. E adevĕrat că fraţii Polo sciau tóte limbile şi luaseră îmbrăcămintea, moravurile şi chiar religia ţĕrilor pe carĭ le străbăteau; erau aşa de bine metamorfosaţĭ, aşa de bine deghizaţĭ în Tartarĭ, încât, după ce s'au întors în ţéra lor, părinţii lor nu voiau sĕ-i recunóscă. A trebuit ca dênşii sĕ le arate zmaragde, safire, o cătăţime mare de diamante pentru ca părinţii şi rudele lor sĕ voiéscă sĕ-i priméscă. Décă fraţii Polo s'ar fi întors sĕracĭ după lunga lor călĕtoriă, póte că părinţii şi concetăţenii lor i-ar fi gonit. Sĕ ne grăbim însĕ sĕ spunem că republica Veneţiei nu a fost ingrată faţă de curagioşii sĕĭ copii carĭ descoperiseră lumĭ nouĕ. Celui mai mare dintre fraţii Polo, Maffio, 'i se dete o magistratură însemnată, şi lui Marco Polo un commandament în flota Veneţiană, care fù cât p'aci sĕ-l piardă, fiind-că flota acésta avênd o bătăliă nenorocită cu escadra genovesă, amêndoi şefii ei, Dandolo şi Marco Polo, fură făcuţĭ prisonierĭ. In loc sĕ se pórte rĕu cu dênşii, orĭ sĕ se gândéscă sĕ-i omóre, Genovesii, încântaţĭ că pot s'audă cu urechile lor povestirea navigaţiei celebrului Veneţian, deteră curênd drumul prisonierilor, şi Marco Polo se întórse în patria sa triumfător, onorat până în diua sa din urmă, care se sfîrşi în linişte, după cum am spus, în anul 1323.

Nu încape îndoiélă că cetirea dărei de sémă asupra călĕtoriei lui Marco Polo înflăcără imaginaţia lui Christof Columb, şi'i inspiră hotărîrea sĕ mérgă pe urmele lui Polo; însĕ Columb, supus al monarchiei spaniole, n'a fost aşa de sprijinit ca cetăţénul republicei Veneţiei. Numai după multe stăruinţe pe lângă regele Spaniei, care nu voia s'audă de nimic şi care aştepta cheltuiala pe care avea s'o facă, putu el sĕ pregătéscă o corabiă. Ca şi Polo, el îmbogăţi Europa descoperind pămênturĭ şi avuţii nouĕ; însĕ nerecunoscinţa şi prigonirea fură resplata acestui supus al regelui Ferdinand. Republicile sciŭ tot-déuna sĕ recunóscă devotamentele marĭ şi sĕ meritele cetăţenilor lor, însĕ monarchiile

Slovacii, Sêrbii şi partidul poporal.

Este o aparinţă curiósă în felul sĕu, că Slovacii se apropiă tot mai mult de partidul poporal şi chiar şi unele cercurĭ sêrbescĭ au început a-şĭ manifesta dorinţa lor de a-se apropia de acela.

Diarul estrem-naţional slovac „*Narodnie Noviny*“ din Turoţ Săn-Mărtin, vorbind într'unul din numerii sĕi mai noi despre adunarea ţinută de către partidul poporal în Varin, declară, că acum în fine aderenţii sĕi, adecă ai diarului slovac, şi aderenţii contelui Ferdinand Zichy *s'au unit în idei şi principii.* Dice apoi numitul diar, că décă contele Zichy simte adênc persecuţia, pe care a suferit'o la adunarea din Varin, atuncĭ el sĕ precugete, că Slovacii deja de 50 anĭ încóce sunt tot astfel persecutaţĭ, pentru-că ţin la spiritul slovac şi la limba slovacă.

Tot cam în tonul acesta vorbesce şi organul sêrbesc „*Srbobran*“, care, constatând cu bucurie, că partidul poporal câştigă tot mai mult teren printre Sêrbĭ, îi provócă pe aceştia sĕ se pregătéscă de cu bună vreme, pentru ca nouele alegerĭ se nu-i afle nepregătiţĭ. Tot-odată declară numitul diar sêrbesc, că partidul poporal stă mai aprópe de naţionalităţĭ şi se bucură la acestea de multe simpatii.

Adunarea generală a despărţĕmêntului III (Făgăraş) al Asociaţiunei.

Ţéra Oltului, Iulie 1896.

Despărţĕmêntul Făgăraş al Asociaţiunei şi-a ţinut adunarea generală din anul acesta în frumósa comună dela pólele Carpaţilor: Porumbacul inferior. Adunarea acésta se póte cu drept cuvênt numì, între cele mai bune succese. Aprópe tótă inteligenţa din imprejurime; preoţĭ, învĕţători, notarĭ şi alţĭ inteligenţĭ au luat parte, asemenea a fost cercetată de un mare numĕr de popor, bărbaţĭ şi femei. Am vĕdut pe venerabilul protopop Cuteanu, pe protop. Cândea şi alţii de peste Olt, pe când unii preoţĭ din comunele învecinate cum e Arpaşul de sus, Cârţişórea, Carţa şi Noul român nu s'au arătat, deşi numai rar, din anĭ în anĭ ajunge despărţĕmêntul în un cerc séu altul.

Este dară o datorinţă naţională, ca la astfel de ocasiune, fiă-care inteligent din *întreaga împrejurime*, sĕ-şi dea tot concursul posibil moral şi material, premergênd cu bun esemplu şi îndemnând şi poporul. Şi aci trebue sĕ amintesc inteligenţa din Viştea de jos, care s'a presentat *în corpore*, în frunte cu bĕtrânul, dér vecinic tînerul căpitan Basiliu Stanciu, făcêndu-se toţĭ şi mai departe membrii ordinarĭ.

Bine ar fi, décă pe viitor agenturile din comunele învecinate, s'ar îngriji ca la adunările despărţĕmintelor *fiă-care comună sĕ fiă representată prin o deputaţiune cât mai numerósă de popor*, carĭ apoi sĕ lăţéscă tot ce vĕd şi aud şi în poporul din comuna lor.

Primirea comitetului din Făgăraş a fost peste aşteptare frumósă. La gară a eşit spre întêmpinare mulţime mare de popor în frunte cu preoţii şi învĕţătorii şi un banderiu de peste 80 de călăreţĭ, toţĭ frumos costumaţĭ. Au sosit cu trenul Rev. d. Vicariu al Făgăraşului B. Raţiu, preşedintele, Rev. d. protopop I. Dan, vicepreşedintele despărţĕmêntului apoi d-nii Dr. N. Şerban deputat, Dr. I. Şenchea, I. Turcu, I. Dejenariu şi alţii, pe carĭ i-a bineventat în scurte cuvinte înv. Bulicrea.

Şedinţa s'a deschis la 10 óre prin d. preşedinte Vicariu *Raţiu* cu o avêntată cuvêntare, în care arătând însemnătatea şi nobila chemare a Asociaţiunei, o asemână cu un sóre, care-şĭ revarsă radele sale binefăcĕtóre asupra întregului românism de sub coróna S. Stefan.

Se cetesce apoi raportul comitetului prin d. protp. I. *Dan* şi al cassarului prin d. *Dejenariu*, carĭ censurându-se prin comisiunea compusă din dnii: N. Borzea paroch, Dr. I. Şenchea şi I. Bulicrea, la propunerea raportorului acestei comisiunĭ Dr. Şenchea se iau spre sciinţă.

D-l *I. Turcu*, cetesce mai multe fragmente de conţinut mai cu sémă istoric din interesanta şi instructiva sa carte: „*Escursiunĭ pe munţii Ţerei Bârsei şi ai Făgăraşului*“. Autorul a fost cu atenţiune ascultat şi viu aplaudat.

După acésta d-l *Georgescu*, învĕţător în Scorenĭ cetesce disertaţiunea sa: „Imbunătăţirĭ şi reforme economice la poporul nostru“. Cu multă cunoscinţă de causă şi într'un limbagiu poporal descrie disertantul cu vii colorĭ causele decădinţei economice şi industriale la poporul nostru, şi in special la cel Oltean, sbiciuesce în mod pişcător păcatele poporului şi arată că ce ar trebui făcut. Aplause prelungite şi o căldurósă mulţumită din partea d-lui preşedinte fù rĕsplata bravului disertante, pentru acésta fórte potrivită şi practică lucrare, care a fost ascultată cu mult interes.*)

La loc şi fórte folositor ar fi, décă la tóte adunările despărţĕmintelor s'ar presenta astfel de lucrărĭ, carĭ taie în viéţa poporului, le pricepe, le simte şi stêrnesc interesul lui.

Urméză întregirea unui loc vacant în comitet. Se alege cu aclamaţiune d-l *Dr. Şenchea.*

Păr. N. *Borsea* propune statorirea a două premii de câte 10 coróne pentru *cea mai bună grădină de legume.* Se primesce şi se decide ca în anul viitor un premiu sĕ se dea în comuna Porumbacul inferior, ér altul în comuna, unde se va ţiné adunarea generală.

D-l Dr. I. *Şenchea* propune înfiinţarea unei *bibliotecĭ ambulante*, accentuând în vorbirea sa necesitatea de o da poporului în mână cărţĭ de cetit bune şi potrivite spre a desvolta în el gustul de cetit, ceea ce însĕ numai aşa vom puté ajunge, décă îi facem posibil a căpĕta cu uşurinţă şi fără cheltuială astfel de cărţĭ şi-l *îndemnăm* a-le ceti. Căcĭ la noi, durere, sunt rarĭ casurile, ca un om séu femeiă din popor, după ce a eşit din şcólă, sĕ mai ia carte în mână, nesciind mai nicĭ ce sĕ şi cumpere.

D-l Dr. N. *Şerban* asemenea vorbesce pentru propunerea acésta, considerând însĕ greutăţile manipulărei, deóre-ce despărţĕmêntul nostru cuprinde în sine aprópe la 40 comune, este de părerea, ca biblioteca sĕ fiă de-ocamdată stabilă în Făgăraş.

Propunerea d-lui Dr. Şenchea cu chimbarea propusă de d-l Dr. Şerban se primesce şi esecutarea se concrede comitetului.

Pentru ţinerea adunărei generale viitóre se alege comuna *Vaida-Recea.*

Cu acestea finindu-se agendele adunărei, d-l preşedinte, pe lângă esprimarea bucuria pentru decursul frumos şi demn al şedinţei, mulţumesce tuturor participanţilor pentru interesul şi zelul, ce l'au arătat şi de astă-dată faţă de cea mai însemnată instituţiune culturală românéscă, şi dechiară adunarea generală de încheiată.

Nesfîrşite şi entusiaste strigărĭ de „Sĕ trăiască preşedintele!“ acoperiră frumósele cuvinte ale zelosului director.

Trecuseră 2 óre când ne îndreptarăm spre locul unde avea sĕ fiă masa comună. La patru mese întinse în o mare şură se aşedară peste o sută de persóne, tinerĭ şi bĕtrânĭ, bărbaţĭ şi femei, *inteligenţĭ şi ţĕranĭ*, cu toţii în cea mai frăţéscă dragoste, în cea mai frumósă armoniă. Un şir lung de toaste, care de care mai avêntat, mai însufleţit şi mai frumos, pe carĭ însĕ nu mi-le am putut însemna, au mărit succesul dilei.

In timpul mesei, înfierbêntaţĭ de lăutele unei musice „naţionale“, fetiţe frumóse şi voinicĭ feciorĭ din sat învêrtiau cu foc „jocul românesc“, la care cu drag priviam toţĭ.

Tótă lauda merită bravii Porumbăcenĭ şi mândri pot fi de reuşita adunărei, şi în deosebĭ învĕţătorii Bulicrea şi Silca şi primarul Stoichiţia.

Cu plăcere observ, că nicĭ un „picior de străin“ nu ne-a conturbat.

N'a putut însĕ nicĭ aci lipsi scutul şi fala naţională a stăpânitorilor şi stêlpii ţerei — doi împĕnaţĭ de gendarmĭ, carĭ la vederea banderiului, a căruţelor numĕróse şi o mulţime de popor eşit spre întêmpinarea comitetului, alergau ca nisce smintiţĭ pe uliţele satului, întrebând spăriaţĭ în drépta şi în stânga: „ce e moi cinye, venyit, ce focut, cinye dis iese afară şi pentru ce?“

„Uitaţi vĕ, că dór ochĭ aveţĭ“, era rĕspunsul căpĕtat.

Ba aşa departe merseră, încât îşĭ arătară penele şi la şedinţă, postându-se la spatele poporului. Deputatul Şerban însĕ, făcut atent la acésta, gătà fórte scurt cu ei, espedându-i momentan de-acolo, ceea ce o produs bună impresiă asupra poporului.

Adunarea dela Porumbac cred că va deschide o nouă eră în viéţa despărţĕmêntului nostru, deşteptând un mai mare şi mai viu interes în inteliginţa şi poporul nostru faţă de acéstă, cea mai de frunte instituţiune culturală românéscă dela noi.

Conducere bună si harnică, mai mult interes şi însufleţire şi bine vor merge tóte, şi multe se pot face, — ne-a dovedit şi adunarea acésta.

Olteanul.

*) Discursul acesta îl publicăm la partea economică. — *Red.*

Convocare.

Adunarea generală a „*Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român*“, conform §§. 14 şi 21 din statutele Asociaţiunii, se convócă la **Lugoş pe dilele 27 şi 28 August st. nou.**

PROGRAMA:

Şedinţa I, Joi, în 27 August 1896 n., la órele 11 a. m.

Ordinea de di·

1) Deschiderea Adunării generale. 2) Raport despre activitatea comitetului în decursul anului espirat. 3) Alegerea comisiunilor de câte 3 membri: *a*) pentru esaminarea raportului; *b*) pentru esaminarea raţiociniului pro 1895 şi a proiectului de budget pro 1897; *c*) pentru incassarea taxelor de membri. 4) Raport în causa modificării statutelor, 5) Propunerĭ şi interpelărĭ. 6) Disertaţiunĭ. 7) Raportul comisiunei pentru înscrierea de membri.

Şedinţa II, Vinerĭ, în 28 August n. la órele 10 a. m.

Ordinea de di:

1) Deschiderea şedinţei. 2) Verificarea procesului verbal din şedinţa I. 3) Rapórtele comisiunilor esmise în şedinţa I. 4) Disertaţiunĭ. 5) Intregirea comitetului central. 6) Defigerea locului pentru proxmia adunare generală. 7) Dispoziţiunĭ pentru verificarea procesului verbal. 8) Incheiarea Adunării generale.

Se observă, că eventualele disertaţiunĭ au sĕ fiă presentate pre-

---

nu pot suferi ca un om sĕ fiă mai mare, decât regele.

Şi ce figură tristă făcea regele Ferdinand alăturĭ de exploratorul Lumei Nouĕ! Asta a fost pricina gelosiilor josnice, a calumniilor şi a persecuţiilor pornite în potriva lui Christof Columb.

Acest celebru navigator, care a descoperit America, a povestit astfel, într'o scrisóre a sa datată din 1501, luptele dintâiu ale tinereţei sale:

„Din copilăriă plutesc pe ape, şi până adĭ chiar (avea atuncĭ 65 de anĭ) am rĕsbătut mereu mările; acei carĭ voesc sĕ cunóscă secretele lumei acesteia trebue sĕ urmăréscă arta. Nautica m'a ocupat în totdéuna; nu mi-au fost străine nicĭ astronomia, nicĭ geometria, nicĭ aritmetica. Am mână îndestul de deprinsă pentru a desemna globul pămêntesc, cu posiţia oraşelor, munţilor, fluviilor, insulelor şi tuturor porturilor carĭ se găsesc pe ele. Incă de tinĕr am studiat cărţile de cosmografiă, de istoriă, de filosofiă şi de alte sciinţe; *tocmai acésta m'a ajutat în întreprinderea mea*“.

Aceste câte-va amĕnunte asupra laboriósei tinereţĭ a lui Columb sunt aprópe singurele pe carĭ le avem. Navigaţia a fost pentru dênsul o adevĕrată pasiune; încă de mic s'a dedat cu ea şi după ce a părăsit Genua, ca sĕ navigeze pe Mediterana şi pe Marea Nordului, aci luptându-se împotriva piraţilor, aci transportând mărfurĭ, s'a însurat la trei-decĭ de anĭ în Lisabona cu dona Felipă de Pàlestrello, fiica unui navigator îndrăsneţ. Dona Felipa, povestind bărbatului sĕu călĕtoriile îndelungate făcute de tatăl sĕu, i a inspirat un adevĕrat entusiasm pentru descoperirile geografice. Ş'apoi, acestea erau preocuparea generală a spiritelor. Minunata dare de sémă a lui Marco Polo era comentată şi admirată în Portugalia şi în Spania. Columb încungiurat de marinarĭ, carĭ nu vorbeau decât de călĕtoriile unor navigatorĭ îndrăsneţĭ pe Ocean, îşĭ închipuì, după Ptolemeu şi după geografii arabĭ, că n'ar fi lucru cu neputinţă de-a încungiura globul pămêntului şi că la marginea Oceanului Atlantic se vor găsì ţinuturĭ îmbelşugate în aur, în mărgăritare şi metalurĭ preţióse.

Idea acésta despre globul pămêntului, deşi era cam viciată de teoria lui Ptolemeu, trebuia sĕ pue pe Christof Columb pe calea descoperirilor sale. Insĕ o piedecă grozavă şi aprópe de neînvins se ridica în calea lui, piedeca religiósă, biblia, care făcuse din pămênt o suprafaţă plană şi nemişcată, d'asupra căreia atêrna cerul (Dumnedeu întinsese cerul d'asupra pămêntului ca un cort), profeţii, Evangeliul, părinţii bisericei, carĭ anatemisaseră sfericitatea pămêntului şi taxaseră de eresiă credinţa în antipodĭ; între alţii sfântul Augustin, obiecta cu logica religiósă că acésta ar însĕmna a presupune naţiunĭ, carĭ nu se cobóră din Adam, pe când biblia a spus, că toţĭ ómenii se cobóră dintr'un singur şi acelaşĭ părinte.

Astfel trebuiau delăturate ideile false, ce le aveau întâiu pe atuncĭ ómenii asupra pămêntului şi asupra naturei; trebuia a face sĕ rĕsară naţiunile acestea necunoscute, aceştĭ Jndianĭ şi aceştĭ Americanĭ, „carĭ nu se coboraŭ din Adam“. Cu un cuvênt, la părere însemna a ataca chiar în esenţa eĭ învĕţătura catolică.

Columb, bun creştin, cu tótă heresia lui cosmografică, nu se descuragià în faţa atâtor imposibilităţĭ. Primit, găzduit într'o mănăstire din Andalusia de călugărul Juan Perès, care avea religiunea sciinţei, fù înfăţişat de protectorul sĕu la curte; avù norocul sĕ placă reginei Spaniei, Isabela, şi sĕ-o convingă. Preoţii, în cap cu archiepiscopul de Toledo, combătură cu înverşiunare pe omul care venea sĕ nimicéscă ordinea naturală decretată de cărţile sfinte, însĕ Columb desarmà pe prigonitorii sĕĭ prin acte de credinţă şi de pietate; afară de acésta, atrase pe poporul spaniol vorbindu-i, de pămênturĭ nouĕ, carĭ erau acoperite de aur şi de bogăţiĭ. Cu tóte bunele dispoziţiunĭ ale protectorilor şi aderenţilor sĕĭ, Columb avù multă greu-

sidiului Asociaţiunii în scris cu 8 ḑile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Asociaţiunii transilvane ţinută în 23 Iulie 1896.

I. M. Moldovan m. p., president. Dr. C. Diaconovich m. p., secretar I.

Cel mai nou proces pentru „agitaţiune".

In ḑilele de 23 şi 24 Iulie n. c. s'a pertractat înaintea tribunalului din Alba-Iulia încă unul dintre acele procese politice îndreptate în contra nóstră, carĭ merită sĕ fiă înfierate cu litere gróse în cartea de suferinţe a Românilor. Acusaţĭ erau d-nii: *Nicolae Făgărăşan*, harnicul învĕţător român din comuna Tiur, lângă Blaşiu, care a fost acusat, pentru-că a învĕţat corul tinerimei, înfiinţat de el, sĕ cânte cântece naţionale românescĭ, — şi *Ioan Pop Pĕcurariu*, vrednicul preot român din acea comună, acusat pentru-că a suferit pe coriştĭ sĕ cânte asemenea cântărĭ.

Despre decursul acestui proces dăm după „Tribuna" următórele amĕnunte:

Procesul, care dela 7 Maiŭ s'a amânat pe 23 Iulie, s'a început diminéţa. Tribunalul era constituit tot din Maghiarĭ şi maghiaronĭ, procurorul asemenea un maghiaron. Ca apĕrătorĭ ai acusaţilor erau d-nii advocaţĭ din Alba-Iulia *Alexandru Velican* şi *Dr. Ioan Marciac.* Mai erau apoi citaţĭ ca martorĭ aprópe 40 de ómenĭ din comună, între carĭ primarul maghiar, preotul rom.-cat., doi gendarmĭ etc. Cei mai mulţĭ dintre martorĭ erau Ungurĭ citaţĭ de procurorul, carĭ veḑĭ bine erau în contra acusaţilor. Martorii acusaţilor erau Românĭ.

Urmézâ întrebarea acusaţilor. Intâiu a fost întrebat d-nul învĕţător *Făgărăşan.* Preşedintele tribunalului, în loc sĕ-şĭ vadă de treburĭ, începe sĕ-i ţină d-lui Făgărăşan lecţii, ḑicĕnd, că numele adevĕrat al sĕu nu este Făgărăşan, ci *Fogarasi.* Contra acésta învĕţătorul protestéză. La întrebarea, décă dênsul a învĕţat pe coriştĭ sĕ cânte „Deşteptă-te Române", „Doina lui Lucaciu" şi „Sus opincă" etc., d-l Făgărăşan rĕspunde, că da, dênsul i-a învĕţat sĕ cânte „Doina lui Lucaciu" şi „Sus opincă", dér pe „Deşteptă-te Române" l'au învĕţat dela ómenĭ din alte comune şi dela un soldat. — Cine e soldatul? întrébă procurorul. — Un Ungur din Tiur, căruia îi ḑic Csandri, rĕspunde acusatul. — Sciut'ai, că cântările acestea sunt aţîţătóre şi că ele sunt oprite? — Nu-i adevĕrat, că cântările ar fi aţîţătóre şi sciu, că nu sunt oprite, — rĕspunde acusatul.

După amédĭ a fost ascultat părintele *Pĕcurar.* D-sa era acusat pe cuvênt, că suferind sĕ se înveţe şi sĕ se cânte „poesii agitatorice", prin asta s'a făcut vinovat de „agitaţiă". După ce face istoricul înfiinţărei corului din 1887 până aḑĭ, d-sa recunósce, că la dorinţa coriştilor, carĭ sunt băeţĭ de şcólă şi adulţĭ, d-sa li-a permis sĕ cânte şi înveţe, pe lângă cântărĭ bisericescĭ, şi de cele lumescĭ, naţionale, ca „Deşteptă-te Române", „Doina lui Lucaciu", „Sus opincă", „O tu fiică de Român" etc. dér nu recunósce, că aceste cântărĭ ar fi aţîţătóre şi că ele s'ar fi cântat cu gândul de a vătĕma pe Maghiarĭ, cum se ḑice în acusă. Eu ca preot, — ḑise d-l Pĕcurar — mi-am dat tótă silinţa a lumina poporul şi n'am sĕvêrşit nimic, ce ar lovi în legile statului; îmĭ pare rĕu, că sunt tîrît aicĭ în urma unor pîrîturĭ de nimic, viclene şi rĕutăciόse; declar, că orĭ ce va fi, nu voiŭ înceta de-a îndemna poporul sĕ-şĭ iubéscă şcóla şi biserica sa.

A urmat apoi ascultarea martorilor. Ungurii toţĭ, împreună cu preotul lor romano-catolic, s'au silit sĕ apese pe acusaţĭ. Cei mai mulţĭ dintre ei au fost ascultaţi în limba română, ba şi jurămêntul l'au depus românesce, deórece ei nu sciu bine unguresce. Gendarmii au venit în contraḑicere în plângerea lor, că preotul Pĕcurar i-ar fi vătĕmat, dér cu tóte acestea au fost lăsaţĭ şi ei sĕ depună jurămênt, măcarcă apĕrătorii au fost în contra.

Urmézâ vorbirea de acusaţiune a procurorului Csiky. El ḑice, că prin poesiile acestea se propagă ura în contra Maghiarilor. Invĕţătorul e vinovat, pentru că le-a învĕţat, ér preotul pentru-că nu le-a oprit.

Vorbirea procurorului a fost combătută cu argumente puternice din partea d-lor advocaţĭ apĕrătorĭ. Tinerul advocat din Alba Iulia, d-l Dr. I. *Marciac*, care în mai multe procese politice de-ale nóstre l'am vĕḑut figurând ca un cald şi serios apĕrător al causei Românilor prigoniţĭ, a arătat şi de astă-dată cu argumentele legei şi ale logicei sănĕtóse, că acusa este fără temeiŭ şi cerŭ achitarea clientului sĕu, parochului Pĕcurar.

Dér n'a fost vorba de achitare. Tribunalul *a osîndit pe învĕţătorul Făgărăşan la* **un an şi jumĕtate temniţă de stat şi 200 fl. spese de proces,** *ér pe parochul Pĕcurar la* **8 lunĭ temniţă de stat şi 120 fl. amendă.**

Procesul a durat două ḑile, adecă Joi şi Vinerĭ în 23 şi 24 Iulie n. c.

O inspecţia militară. — Corurĭ în armata română.

(Estras din raportul oficial.)

Vinerea trecută, în 12 (24) Iulie, Majestatea Sa Regele Românici Carol I., însoţit de Majestatea Sa Regina şi de Alteţa Sa Regală principesa Maria, au mers în casarma batalionului 3 de vênătorĭ (din Sinaia), unde Regele a trecut în inspecţiă batalionul.

La sosire, Majestăţile Lor au fost întimpinate de Principele moştenitor, de comandantul corpului de armată şi de comandantul divisiei.

Indată după sosire, majorul Dobroneanu, comandantul batalionului, a făcut Majestăţii Sale o dare de sémă despre starea trupei.

Batalionul se afla în liniă de bătaie, cu drapelul şi musica regimentului 1 geniŭ; ér la flancul drept al batalionului se afla micul principe Carol.

Majestatea Sa trecŭ pe dinaintea frontului, urând sănĕtate trupei, la care trupa respunse prin urale prelungite; apoi Majestatea Sa ordonă a se esecuta mânuirea armelor, focurile, diferite mişcărĭ tactice din şcóla de batalion şi primi defilarea.

Majestăţile Lor, dimpreună cu Alteţele Lor Regale, au ascultat după acésta cu multă plăcere, *mai multe cântece naţionale cântate în cor, în trei vocĭ, de întregul batalion, atât de pe loc, cât şi din mers,* sub conducerea d-lui profesor de musică Costescu, care a reuşit din fórte scurt timp, sĕ obţină resultate destul de mulţămitóre, atrăgêndu-şĭ mulţumirile Majestăţilor şi Alteţelor lor.

După acésta, Majestăţile Lor au inspectat localurile, frumos împodobite cu crăculiţe de brad şi florĭ de câmp, pe carĭ le-au găsit în perfectă stare de curăţenie, *gustând în acelaşĭ timp din supa ostaşilor.*

Terminând inspecţia, Regele a adunat în jurul sĕu pe toţĭ ofiţerii batalionului, exprimându-le Inalta Sa mulţămire pentru gradul de instrucţiune, ce a constatat, dându-le în acelaşĭ timp sfaturĭ şi recomandându-le o deosebită atenţiune asupra preciziunei comandelor, asupra focurilor şi în special a întrebuinţărei înălţătorului, căutând a se servi de distanţe într'un mod raţional şi potrivit cu bătaia armei model 93. A insistat asemenea asupra importanţei şi modului de esecuatre a colónei de atac. Terminând, a felicitat pe comandantul batalionului, învitându-l a lua dejunul cu Majestăţile Lor la Castelul Peleş.

SCIRILE ḐILEI.

— 19 (31) Iulie.

La primirea monarchului nostru în Bucurescĭ. Privitor la pregătirile ce se fac în Bucurescĭ pentru primirea monarchului nostru, cetim în „Epoca" următórele: La primăriă, d-nii Cucu, directorul lucrărilor technice şi consilierul Melissianu au decis deocamdată următórele înfrumseţărĭ ale străḑilor principale: La gară un mare arc. Un alt arc de triumf lîngă ministerul de finance, la intrarea în calea Victoriei, astupându-se cu un paravan de frunḑis casele mititele şi cârciumele. Un alt arc de triumf la intrarea palatului, şi patru arcurĭ marĭ în dreptul square-ului, două la bulevarde şi două la colţurile Calei Victoriei. Un alt arc la intrarea castelului dela Cotrocenĭ şi un portice în parcul castelului. Impĕratul va locui în castelul dela Cotrocenĭ. Marea revistă de trupe, pentru care vor fi concentraţĭ 30,000 de ómenĭ, se va face pe platoul dela Floreasca. Comitetul de recepţiune al coloniei austro-ungare a decis între altele sĕ organiseze o mare retragere cu facle.

—o—

Scufundarea unui vapor. După o telegramă din Tschi-Fu, canoniera germană „*Iltis*" s'a scufundat în timpul unei furtunĭ, în séra de 23 Iulie, nouĕ mile departe de farul Schang-Tung. Ḑece mateloţĭ au scăpat. Restul echipagiului şi ofiţerii, afară de casierul comptabil, care se afla la Tschi-Fu, au perit.

—o—

Dela Asilul „Elena Dómnă". Poimâne, Duminecă, se va pune piatra fundamentală a clădirei şcólei primare şi profesionale dela Asilul Elena Dómnă. Acéstă îmbunătĕţire, ce se aduce Asilului, a fost proiectată de d-l Take Ionescu în timpul ministerului sĕu, ḑice „Timpul". Lunia trecută au plecat tóte elevele din Asilul Elena Dómnă la mănăstirea Brebu de lângă Telega, unde vor rĕmâne intreaga vară până la începutul viitorului an şcolar.

—o—

Li-Hung-Tsang, vice-regele Chinei, care de present călĕtoresce prin statele europene, încă pe timpul sĕrbărilor dela Moscva promisese guvernului ungar, că la finea lunei Iulie séu la începutul lunei August va merge la Budapesta pentru de-a visita esposiţia milenară. Acum însĕ, într'una din ḑilele acestea, Li-Hung-Tsang încunosciinţă pe ministrul-preşedinte ungar Banffy, că şi-a schimbat planul şi nu va visita Budapesta. Chiar şi Chinezul despreţuesce esposiţia milenară, arangiată de Jidanĭ.

—o—

Italienii persecutaţĭ în Elveţia. Din Zürich capitala Elveţiei se telegrafézâ următórele: Sĕptĕmâna acésta, în ḑiua de 28 s'au întêmplat într'un suburbiu al oraşului Zürich numit Wiedikon, marĭ demonstraţii contra Italienilor, carĭ locuesc acolo. Demonstraţiile s'au început din causa, că doi Italienĭ au omorît pe un cetăţên de acolo. In séra de 28 l. c. între 8 şi 10 o casă, în care erau 70 de locuitorĭ italienĭ, a fost golită şi o cârciumă italiană a fost cu totul dĕrîmată. Poliţiştii au fost siliţĭ sĕ se folosésca de revolvere, şi au rănit pe mai mulţĭ demonstranţĭ, dintre carĭ unul a murit. In curtea casarmei s'a adunat multă lume, care a făcut o larmă grozavă. Două ferestri dela casarmă au fost sparte. Miliţia a deţinut pe mai mulţĭ şi în fine s'a făcut linisce. Consiliul guvernial din Zürich a propus concentrarea imediată a bataliónelor de infanteriă Nr. 70 şi 71.

---

tate pentru a face pe Ferdinand sĕ se hotărască a purta cheltuelile armamentului. El se luptă înpotriva relei voinţe a regelui Spaniei şi a curtenilor lui, câţĭ-va anĭ pe rênd, cei mai dureroşĭ din viaţa lui. In sfîrşit, stăruinţa luĭ eroică, prietenia devotată a lui Juan Perès şi protecţia neclintită a Isabelei făcură ca el sĕ pótă sĕ întindă pânzele şi sĕ pornéscă spre acele pămênturĭ misterióse, al căror Mesia era.

Columb era aşa de sigur că va descoperi pămênturĭ nouĕ, încât înainte d'a primi ajutórele bănescĭ ale regeluĭ cutezase sĕ ia pentru sine, biet aventurier genovez, titlul şi privilegiile de amiral, vice-regalitatea tuturor pămênturilor, pe carĭ le va descoperi, şi pentru urmaşii lui dijma pe veciă a veniturilor acelor pămênturĭ. Se suì cu o sută de ómenĭ în treĭ corăbii de comerţ slabe, şi căută timp de şépte-ḑecĭ de ḑile acea Americă, pe care şi-o închipuia el ca un adaus al Asieĭ, bătut de vênturĭ, de valurĭ, şi ameninţat mereu de însoţitorii sĕi, carĭ se credeau pierduţĭ. Era tragedia geniuluĭ jucată pe Oceanul nemărginit şi sub cerul nesfîrşit.

În sfîrşit, în ḑiua de 12 Octobre 1492 frica tuturor încetà. Un matelot de pe corabia *Pinta* strigà: *Pămênt*; şi îndată toţĭ se coborîră din corăbii. Mateloţii, beţĭ de bucuriă, s'aruncară la piciórele lui Columb, ca şi cum ar fi fost un ḑĕu, orĭ creatorol pămêntuluĭ pe care puseseră piciorul; însĕ „Indianii", spăriaţĭ, fugiră în pădurĭ; par'că presimţiau sistemul de exterminare a rasseĭ lor, pe care avea sĕ-l înaugureze Spania şi pe care trebuiau sĕ-l isprăvéscă Anglo-Americaniĭ. Insĕ, dăruind unele lucrurĭ „Indianilor", — pe carĭ îi numise el ast fel, findcă credea, că insula San-Salvador, scăldată de Oceanuĭ Atlantic era o insulă din Oceanul indian, — Columb isbutì sĕ între în legăturĭ cu dênşii şi sĕ le smulgă câte-va deslușirĭ. Vicleniĭ naturalĭ, dorind sĕ se scape de Europenĭ, îi făcură sĕ înţelégă că esistă insule mult mai marĭ şi mai bogate decât San-Salvador.

Columb porni spre insulele Bahama şi se oprì în sfîrşit la insula care părea cea mai întinsă şi părea cea mai bogată din arhipelagul american; îi dete acestei insule numele de *Hispaniola*, care aḑĭ este *San.-Domingo.*

Indrăsneţul navigator, care descoperise Noua-Lume, se întorse în Spania, după ce-şĭ încărcà corăbiile cu produsele insulelor din America. Spaniolii se buimăciră când vĕḑură pe Indianii aceia ciudaţĭ, pasĕrile acelea cu penele strălucitóre, plantele acelea uriaşe, şi mai cu sémă aurul şi pietrile scumpe; regele Ferdinand se îndupleca sĕ pună pe Christof Columb sĕ şadă pe tron lângă dênsul, sĕ-l trateze ca egal şi sĕ-l încarce cu onorurĭ. Insĕ favórea regală trebuia sĕ ţie scurtă vreme. In ḑiua de 25 Septemvre Christof Columb se inbarcà pe o flotă nouă, ca sĕ-şĭ complecteze descoperirile. Sosì în Hispaniola fără sĕ 'i se întêmple nimic rĕu; însĕ după ce debarcà, vĕḑù ceva înfiorător. Insula pe care o lăsase aşa de fericită, aşa de sórtă, era aprópe pustiă; malul unde debarcase el era acoperit de scheletele Spaniolilor carĭ, după ce violaseră legile ospitalităţii, după ce omorîseră şi jefuiseră în insula aceea, care părea că era un paradis, fuseseră în cele din urmă pedepsiţĭ pentru nelegiuirile lor şi măcelăriţĭ de Indianĭ. Columb întórse însĕ la sine pe naturalii din San-Salvador, su puindu-i direcţiei sale părintescĭ, pe urmă explorà insulele Cuba, Jamaica se înţelese cu Indianii şi se întórse rupt de obosélă, aprópe sĕ móră, în Hispaniola.

Insula nu rĕmăsese multă vreme în pace; Spaniolii, lacomĭ de petre cerĭ şi de bogăţii, omorau orĭ robiau pe nenorociţii Indianĭ. Columb, bol nav, neputênd sĕ înfrâneze escesele acestea sĕlbatice, fù acusat, că le îngăduise; fù nevoit sĕ se jus tifice în faţa lui Ferdinand; deşi fu primit destul de rece de regele acesta ingrat, în faţa căruia se înfăţişà fórte umilit în costum de franciscan, fu însĕ autorisat sĕ plece érăşĭ în Hispaniola. Insĕ autoritatea lui fù î

O mare nenorocire in orașul Cincï-Biserici. Locuitorii orașului Cincï-bisericï au fost cuprinșï erï de o grózǎ nespusǎ în urma unei marï nenorocirï, ce s'a întêmplat chiar la casa orașului. Din causǎ necunoscutǎ încǎ pǎnǎ acum, a esplodat erï la 9 óre a. m. întreg depositul de dinamitǎ și praf de pușcǎ, aflǎtor în prǎvǎlia neguțǎtorului Ioan Köszl, care ținea închiriat întreg parternl casei orașului. Era chiar ḑi de têrg și astfel puterea materielor esplosive nimicì nu numai prǎvǎlia, ci chiar și șatrele de têrg, ridicate înaintea prǎvǎliei. De-odatǎ se umplù aerul de strigǎtul celor vulnerațï. Dupǎ stingerea focului, pompierii, carï veniserǎ în ajutor, scóserǎ din prǎvǎlia trei cadavre prefǎcute în cǎrbune. Numěrul rǎniților se urcǎ la 200, între carï mai grele rǎnï a suferit primarul orașului, care în momentul nenorocirei stǎtea chiar înaintea prǎvǎliei.

—o—

Procesul-Iamesson s'a finit Marțï în Londra. Iamesson, cum se scie, a fost conducětorul hordelor englese, carï înainte cu câte-va lunï întreprinserǎ espedițiunea contra Boerilor din Africa. Jurații declararǎ toțï pe Iamesson vinovat, asemenea au fost declarațï ca vinovațï și ceilalțï acusațï, complicï ai lui Iamesson. Judecǎtoria aduse urmǎtórea sentințǎ: Jamesson e osândit la 15 lunï temnițǎ, majorul Willougby la 10, majorul White la 7, Coventry, Grey și colonelul White la câte 5 lunï temnițǎ.

—o—

Sěrmanul grof! In cancelaria comunalǎ din Petriș, în comitatul Aradului, un biet grofșor unguresc își agonisesce pânea de tóte ḑilele ca simplu scriitor. E groful Matuska Lászlo. Décǎ n'ar fi atâția flǎmânḑï în țerǎ, de bunǎ sémǎ stǎpânitorii ḑilei s'ar fi îngrijit și de groful Matuska, ca sě-l așeḑe într'o pâne mai bunǎ. Dér n'a încǎput de Jidanï. Abia acum, dupǎ ce s'au format posturile de conducětorï ai matriculelor de stat, s'a ivit și pentru contele Matuska o speranțǎ de cǎpětuire. La propunerea fisolgǎbirěului din Radna, vice-șpanul dela Arad a și recomandat ministrului de interne, ca pe Matuska sě-l numéscǎ conducětor de matricule suplent în Petriș. — Décǎ nicï grofii nu s'au putut cǎpětui pǎnǎ acum toțï, apoi când se vor cǎpětui ceilalțï flǎmânḑï unguresci?

—o—

Petrecere de véră va arangia junimea sǎtmǎreanǎ, în Tatarascï (Résztelek) în folosul școlei confesionale române din loc, la 10 August 1896 st. n. In pausǎ 13 tinerï vor dansa „Cǎlușerul“ și „Bǎtuta“ impreunǎ cu Hora Sinaii. Inceputul la 7 óre d. am. Prețul de intrare pentru una persónǎ: 2 coróne, pentru familii de 4 membri 4 coróne, ér în sus, dupǎ fiǎ-care, 2 coróne. Pentru provisiunea st. óspețï va fi îngrijit. *Comitetul arangiator.*

Convocǎrï: Adunarea reuniunei înv. gr. cat. din Archi-Diacon. pǎrților Sǎtmǎrene aparț. diecesei Oradane e convocatǎ pe 10 August n. în Homorodul de mijloc.

— Adunarea desp. XXI. *(Nǎsěud)* e convocatǎ pe 16 August n. în Rodna vechiǎ.

La tóte aceste adunǎrï Românii sunt invitațï sě ia parte în numěr cât mai mare.

—o—

Ospeții, carï vin la Brașov, pot afla cele mai bune, mai curate și mai higienice odǎi la **Villa Kertsch**, aflǎtóre pe promenada cea mare a orașului, în nemijlocitǎ apropiare de gara tramvaiului, așa cǎ nicï nu mai trebue birje. Odǎi multe și pe ales, clǎdite în stil modern și elegant mobilate, cu așternut nou, mobile nouě, serviciu promt, ér bacșișurï nu se dau. In grǎdinǎ restaurant și musicǎ mai în fiǎ-care di. Se pot închiria odǎi și apartamente întregï cu luna, cu sěptěmâna și cu diua, costând dupǎ plac dela 1 fl. pǎnǎ la 4 fl. la di.

Concertele musicei orǎșenescï din loc au început sě atragǎ în mod deosebit atențiunea publicului român, — și cu tot dreptul, cǎcï concertele date în grǎdina hotelului „*Pomul verde*“ atât ierï sérǎ, cât și Sâmbǎtǎ séra, au mulțǎmit publicul la culme. Avênd în vedere, cǎ majoritatea precumpǎnitóre a visitatorilor concertului o formézǎ Românii, d-l dirigent al capelei s'a purtat fațǎ cu aceștia forte amabil și prevenitor. La concertul de erï, pe lângǎ cele trei piese românescï, ce erau luate în program, s'au cântat încǎ alte douě prea frumóse piese românescï, dintre carï una a trebuit sě fiǎ încǎ și repetatǎ. Aplausele publicului erau nesfîrșite.

Nu mai puțin interesante vor fi de sigur și concertele, ce se vor da, tot în grǎdina otelului „Pomul verde“, mâne și poimâne-sérǎ, adecǎ Sâmbǎtǎ și Dumineca, din care causǎ și atragem atențiunea publicului nostru asupra lor. Etǎ programul:

Sâmbǎta se vor esecuta urmǎtórele piese: 1. Marș festiv de Risticï; Uvertura din „Wiener Iubel“, de Suppe; 3. Minnesänger, vals dr Fetras; 4. *Doi ochï de Vêntura*; 5. *O nopte în pǎdure, fantasiǎ de Schipek;* 6. Visul unui reservist, de Ziehner; 7. *Rosa Românǎ, cadril de Brandner*; 8. Sanganetigir de împěratul Wilhelm II; 9. Marș din „Obersteiger“ de Zeller.

Duminecǎ cu urmǎtorul program: 1. Viéta de soldat, marș de Schmerling; 2. Uvertura din „Euryanthe“ de Weber; 3 Frühlingsjubel, vals de Kroupa; 4. A II rhapsodiǎ ungarǎ, de Liszt; 5. *Fantasiǎ românǎ pentru Flautǎ, de Doppler*: 6 Blüthen und Perlen, mare potporiu de Brandner; 7. *Valurile Dunǎrei, vals de Ivanovicï;* 8. Sei nicht bös, cântec de Zeller; 9. *Marș de bataille, de Wiest.* Inceputul la 8 óre séra. Intrarea de persónǎ 30 cr.

SCIRÏ ULTIME.

Budapesta, 30 Iulie. Primatele Claudiu *Vaszary* a convocat pe mijlocul lunei August o conferențǎ episcopéscǎ, la care a învitat *separat* pe fiǎ-care prelat. Se asigurǎ, cǎ la conferențǎ se vor desbate douě cestiunï importante: *regularea congruei și autonomia catolicǎ.*

Neoplanta, 30 Iulie. Ḑiarul sêrbesc „*Zastava*“ anunțǎ, cǎ bǎrbații conducětorï ai opoșiției sêrbescï au ținut o consfǎtuire asupra cestiunei, cǎ la alegerile dietale viitóre, la care partid sě se alǎture. Tot-odatǎ au hotǎrît sě convóce o *mare adunare a tuturor Sêrbilor*, înaintea cǎreia sě-șï aștérnǎ propunerile.

Bucurescï, 30 Iulie. Regele și Regina României vor pleca la Ragaz Marța viitóre.

Mâne se va ține un consiliu de miniștri la Sinaia sub președința Regelui.

Bucurescï, 30 Iulie. Ḑiarele opoșiționale spun, cǎ cu tótǎ hotǎrîrea grupului parlamentar român din Martie a. c., de-a nu lua parte la conferența interparlamentarǎ, ce se va ține la Budapesta în Septemvre a. c., e lucru hotǎrît, cǎ mai mulțï deputațï guvernamentalï vor merge la Budapesta și vor participa la congresul interparlamentar. In fruntea lor se ḑice cǎ va fi chiar d-l deputat Vintilǎ C. A. Rosetti.

Bucurescï, 30 Iulie. Se asigurǎ, cǎ în curênd regele Alexandru al Serbiei se va cǎsětori cu una din fiicele principelui Nichița al Muntenegrului. In casul acesta s'ar împlini una din vechile dorințe ale poporului sêrbesc, de-a uni casa domnitóre sêrbéscǎ cu cea muntenegrénǎ.

O reuniune a învěțǎtorilor remânï gr. cat. din Bihor.

Beliu, 27 Iulie n. 1896.

D-le Redactor! Lung timp a trecut, de când am avut plǎcerea de-a ceti apelul colegilor mei, anume al d-lor Murěșian și Petru Hertze, privitor la constituirea unei reuniunï a învěțǎtorilor românï din Bihor. De atuncï a trecut mai un an de ḑile și tot nu s'a fǎcut nimic pentru constituirea reuniunei.

Eu și cred, cǎ și ceilalțï colegï ai mei, au tot așteptat, cǎ acum, ba acum Veneratul consistor diecesan gr. cat. de Oradea-mare va concura prin protopopï pe toțï învěțǎtorii din Bihor la o adunare de constituire, însě ne-am înșelat, de-órece în causa acésta, precum se vede, nicï pǎnǎ în ḑiua de astǎḑï nu s'a fǎcut nimic din partea celor chiǎmațï. Fiindu-ne cunoscutǎ ordinațiunea ministeriului de culte și instrucțiune publicǎ Nr. 23, 201 din 1872 (§. 1) care pe fiǎ-care învěțǎtor îl îndǎtoresce sě se facǎ membru la vre-o reuniune, îmï permit a atrage din nou atențiunea fraților colegï din Bihor, rugându-i sě-șï însemne bine, cǎ causa acésta mai mult nu trebue lǎsatǎ sě trécǎ numai așa, de-órece acuma mucul a ajuns la deget. Astǎḑï avem și inspector școlar diecesan pe Magnif. de Juhasz, dela care sperǎm, cǎ va întreveni la forurile competente pentru ca sě ne putem și noi numera cât mai curênd între învěțǎtorii, carï acuma de mult își au reuniunile lor filiale și generale.

Rog, dér încǎ-odatǎ pe onoratele nóstre autoritǎțï superióre bisericescï, sě binevoéscǎ a ține sémǎ de acéstǎ nobilǎ dorințǎ a învěțǎtorilor, și cât mai curênd sě ne vinǎ în ajutor, chiar și fǎrǎ de-a mai aștepta atâta rugǎminte. Și așa în Bihor Românii stau forte rěu în privința reuniunilor, ér noi, învěțǎtorii românï, mai ales avem neapǎratǎ lipsǎ de-o asemenea reuniune.

Fraților și Domnilor Colegï, sě strigǎm cu toții încǎ-odatǎ din tóte puterile nóstre, ca sě strǎbatǎ rěsunetul nostru peste dealurï și peste munții cei mai înalțï, ca așa sě audǎ cei ce trebue sě audǎ și sě vadǎ, cǎ noi întru adevěr vrem și dorim ca sě se înființeze o reuniune a învěțǎtorilor românï gr. cat. din Bihor. Sus inimile, cǎ altcum causa nóstrǎ e pierdutǎ.

Stimǎtoriu:

Augustin Papp,
înv. gr. cat.

HIGIENA.

Cum, când vin și cum se pot încungiura frigurile?

Suntem în dricul verei și în ajunul grasǎrei frigurilor. Ce contrast: Mijlocul *verei* și grasarea frigurilor! Dér totușï așa este. Timpul frigurilor e vara; iérna ele se ivesc rar, ca corbii cei albï.

Cred cǎ nu se vor supǎra d-nii doctorï și cǎ se vor bucura laicii, décǎ vom descoperi câte scim noi în privința acésta.

Era la anul 1861 când — dupǎ cǎderea sistemului centralistic al lui Schmerling — se urziau nouěle forme, dupǎ care avea a se țese pânza constituționalǎ dualisticǎ. Prin August Andreiŭ Mocionyi mě provocǎ sě mě duc la Timișóra, fǎrǎ a-mï arǎta causa pentru ce? Nu așteptaiŭ sě mě cheme de douě-orï, ci plecaiŭ și a doua ḑi ne gǎsirǎm la masa generosului domn sus numit, împreunǎ

---

fruntatǎ de Spaniolï, carï dedeau serbǎrï Indianelor, le violau orï le furau; purtarea lor ticǎlósǎ hatǎrî o revoltǎ generalǎ în cele douě orï trei insule ocupate de dênșii. Columb, tot-déuna pândit de pizmǎ și bîrfit de curtenii lui Ferdinand, fù provocat de magistratul Bovadilla sě se constitue prisonier și sě se întórcǎ în Spania sě fiǎ judecat. Când se arǎtà marele om încǎrcat de lanțurï la curte, sbucnìi indignarea generalǎ; nicï nu fù esaminat procesul nelegiuit ce-i fusese intentat pe basa unor raporte falșe, și Bovadilla fù înlocuit cu un guvernator nou.

Era timp pentru Columb ca sě se odihnéscǎ și sě se retragǎ. Mormîntul însě este singurul loc de retragere al ómenilor de geniu. Frigurile descoperirilor geografice îl munceau încǎ; un Portuges, Vasco de Gama, deschisese drumul Indiilor, dublând Capul Bunei-Speranțe. Columb nu credea cǎ fǎcuse destul pentru omenire. Deși era bětrân și bolnǎvicios, organizá o flotǎ compusǎ din patru micï corǎbiï și se înbarcà la Cadix la 19 Mai 1502. Dupǎ ómenï se revoltà marea în potriva luï; fù asaltat de furtunǎ; maï tóte corǎbiile se înecarǎ și, în locul bogǎțiilor și a grǎmeḑilor de aur, pe carï le așteptau lacomii Spaniolï, el abia putù sě se întórcǎ bolnav și sěrac lipit pe o corabiǎ stricatǎ.

Ingratitudinea și pizma se nǎpustirǎ asupra lui.

„Décǎ voesc sě mǎnânc orï sě dorm“ — scria din Sevila, Christof Columb fiiului sěu — „trebue sě bat la ușa unei ospǎtǎrii și de multe-orï „nu am cu ce sě-mï plǎtesc mâncarea și odihna“.

Pǎrǎsit de un rege nedrept, Christof Columb lâncezì în Spania în mizerie pǎnǎ la mórte, dupǎ ce descoperise o lume nouǎ, care printr'o ultimǎ bǎtae de joc a sórțiï nu luà numele lui, ci numele unui Florentin, imbarcat împreunǎ cu el și condus de arǎtǎrile luï Columb: *Amerigo Vespuccì.*

Benjamin Gastineau. **I. S. Spartali.**

Cerșitorul.

— „Dațï milǎ și pomanǎ la un biet nenorocit! Fiǎ-vě milǎ, ómenï de omenia, o bucǎțicǎ de pâne, un creițar, ce v'a rênduit Dumneḑeu“.

Așa ḑicea jalnic și încetișor un moșneag mic, sdrențos, cu un bǎț în stânga și cu pǎlǎria în drépta, înaintând încetișor printre ómenï, prin têrgul de vite. Și ómenii îi întindeau mai câte-o bucatǎ de pâne, mai câte-un ban, și pǎnǎ a nu-i pune pomana în pǎlǎriǎ, o sǎrutau, ér el ḑicea: „bogda proste, fiǎ de sufletul morților și de sǎnětatea dumitale“.

Și apoi cânta:

Pentr'un ban, pentr'un grițar,
Scrie-i Dómne'un serindar;
Pentr'un ban, pentr'o groșițǎ,
Scrie-i Dómne-o luminițǎ!

Eram și eu în têrgul de vite, scosesem o vacǎ bětrânǎ de vênḑare și — fiind-cǎ la vacile bětrâne nu se prea îndésǎ cumpěrǎtorii, aveam timp destul de a privi la ce se întêmplǎ în jurul meu și de-a povesti cu un om dela noi, care încǎ scosese o vacǎ bětrânǎ și care încǎ nu avea cumpěrǎtorï ca și mine. Care cum cǎuta vacile nóstre în gurǎ, sě tot duceau.

Stând așa și povestind cu omul acela, se apropiǎ cerșitorul și la noi. Mie-mï vinea lucru bǎtǎtor la ochï, cǎ pe când alțï cerșitorï strigau în gura mare și de abia cǎpǎtau icïcolea câte ceva, p'atuncï moșneagul ěsta mai dela fiǎ-care têrg cǎpǎta câte ceva. Mulțï têrgarï îi ḑiceau pe nume: „Ține, bade Pascule!“

Curios fiind, de unde mai toțï têrgarii sciu, cǎ pe moșnég îl chiamǎ Pascul și de ce el capǎtǎ mai multǎ pomanǎ ca alții, întrebaiŭ pe vecinul meu: Bade Alexǎ, cine-i Pascul acesta, la care mai fiǎ-care-i dǎ câte ceva?

— „Ce, nu-l cunoscï?“

— „Nu!“

— „Apoi, da! Nu-l vei fi cu-

cu Dr. Pomuţiu fisicul districtului Timişóra, Petru Cermena căpitanul oraşului şi Vincenţiu Babeş.

Fără sĕ vĕ spun, veţĭ gâci, că Andreiŭ Mocionyi ne chiămase la o conferenţă naţională şi, după ce ne consultarăm câte-va óre, ne oprì la masă, la care apoi se continuà discuţia asupra hotărîrei consultărei cu tot zelul şi ardórea, ce caracterisa pe bĕtrânĭ.

Eu pătimeam de frigurĭ şi sciam bine, că vor sĕ mĕ cerceteze în decursul mesei, dér nu voiam sĕ mĕ lipsesc de continuarea mai departe a discuţiei şi nicĭ sĕ stric petrecerea societăţii. Am rĕmas, decĭ, la masă. Mâncând, bĕnd şi discutând, frigurile mĕ prinseseră cu o putere şi furiă şi mai mare, decât altă-dată. Dér décă erau ele turbate, eu încă nu eram papă lapte, ca sĕ mĕ dau legat numai decât, sĕ părăsesc masa şi societatea. Am răbdat, mi-am încordat tóte puterile, am mâncat şi bĕut cu sila, am vorbit şi disputat încă cu mai mare foc decât până aci, aşa că numai Dr. Pomaţiu observà lupta şi împotrivirea mea contra tremurului frigurilor. După masă luându-se rĕmas bun unii dela alţii, Dr. Pomaţiu mĕ invità la sine, ca sĕ-i mai spun câte ceva din 1848—49. Spunĕndu-i, cum am intrat şi eşit cu 800 feciorĭ rĕu armaţĭ printre trupele kossuthiste în cetatea Albei Iulia, „Valea-popii“ şi pe la „Prăvării“ etc., el îmĭ ḑise: Veḑĭ, sĕ nu te fi vĕḑut cu câtă bărbăţiă te-ai luptat astăḑĭ la masa lui Mocionyi în contra frigurilor, nu ţi-aşĭ crede cele ce-mĭ istorisescĭ; dér aşa cred şi mĕ bucur, — trebue sĕ sci, că numai un doctor póte judeca, ce luptă teribilă e aceea în contra frigurilor. Fiind-că am vĕḑut, de câtă putere dispui şi cred că vei împlini şi face ceea ce-ţĭ voiŭ spune eu, ascultă:

Două sunt causele principale, carĭ produc frigurile: *rĕcéla* şi *mâncarea* prea multă, greţósă şi grea. Décă ţi-s'a stricat şi îngreunat stomacul din mâncare — ceea ce omul póte sĕ scie şi fără a mai întreba pe doctor, — atuncĭ n'ai, decât sĕ postescĭ, sĕ ţinĭ 2—3 ḑile dietă, sĕ nu mănâncĭ, decât o zamă de pui, fără pâne, şi sĕ bei décă se póte un pahar orĭ două de vin bun, vechiŭ. Dând ast-fel timp stomacului sĕ consume bucatele cele prea multe şi grele, ce le-ai luat fără socotelă, frigurile încétă de sine, fără vre-o doctoriă.

Dér de cele mai multe-orĭ frigurile vin din rĕcélă, şi acésta se întêmplă mai des şi cam numai vara, pentru-că fiind vara cald, umblă ómenii mai uşor îmbrăcaţĭ şi asudă mai mult şi mai tare decât iérna. Iérna, chiar de asudă câte-odată, nu rĕcesc aşa uşor, de óre-ce sunt bine îmbrăcaţĭ şi se feresc de rĕcélă.

Trebue sĕ scii, că între pielea şi carnea omului se află o fluiditate, un fel de mîzgă, cum e primăvara mîzga între scórţa şi golul lemnului (arborelui). E destul — ḑice amicul omenimei Dr. Pomuţiu — sĕ mergĭ vara repede în arşiţa sórelui 4—500 de paşĭ şi apoi sĕ te trântescĭ aşa asudat pe-o canapea, orĭ sub vre-un pom la umbră désă şi rĕcorósă — şi numai decât frigurile sunt gata, pentru-că trecĕnd din mare fierbinţélă în mare rĕcóre, fluiditatea ce se află între piele şi carne se adună, se prinde cum se prinde tómna apa înainte de-a îngheţa, apoi ţinete până o vei puté érăşĭ încălḑi şi face fluidă, ca sĕ circule între piele şi carne.

Asta se póte face cu chinina, ce are sĕ ţi-o prescrie doctorul. Décă însĕ eştĭ tare şi voinic, aĭ sĕ ţinĭ dietă 2—3 ḑile, până se reguléză paroxismul aşa, ca sĕ sci acurat ora şi minuta când vin frigurile. După ce o sci arăta e uşor: iai bâta în mână şi cu 5 óre înainte de sosirea frigurilor plecĭ la preâmblare, dér te du de tot încet, ca sĕ poţĭ continua 5 óre fără întrerupere şi odihnă, ca şi pendulul unui orologiu. Ai făcut acéstă preâmblare, apoi şeḑĭ, mănâncă ce-ţĭ place, fiă chiar varḑă cu carne de porc, căcĭ ai scăpat de frigurĭ.

Aşa-mĭ spuse mie doctorul Pomuţiu, pe care Academia maghiară pentru talentul sĕu îl trimise cu spesele ei la Paris ca sĕ-şĭ îmbogăţéscă cunoscinţele, ér Regimul lui Schmerling l'a aplicat ca fisic al districtului Timişórei.

Dér sĕ vedem, acum cum se curéză Românul ţĕran de frigurĭ?

„*La frigurĭ sĕ nu te laşĭ!*“ Aşa ḑice poporul român şi aşa şi face el. Unii ţĕranĭ se duc la cârciumă, béu într'o duşcă 3 séu 5 deci de vin şi apoi plécă şi se duc până când picà undeva de pe picióre, dér nu scapă de frigurĭ. Alţii se îmbracă cu cea mai căldurósă haină ce o au, se încing peste ea cu şerpar şi prind a lucra până nu mai pot şi aşa unii scapă de frigurĭ. Alţii nu mănâncă o ḑi întrégă de loc; a doua ḑi des de dimineţă iau o litră de vin şi încep a bea câte-un păhăruţ la tótă jumĕtatea de ceas până îl bea tot; apoi se pun în pat, se acoper bine ca sĕ asude. Urmarea e, că unii se vindeca, alţii însĕ nu. Mulţĭ sufer şi se têresc câte 6—8 sĕptĕmânĭ pe sub tóte umbrele până rĕmân numai schelete, orĭ póte chiar mor.

Singura medicină prescrisă de doctorĭ în contra frigurilor este chinina. Dér pe lângă ea mai trebue ţinute şi celelalte regulĭ, ce arată doctorii cei bunĭ, ca d. es.: sĕ nu mâncăm prea mult şi bucate grele, sĕ nu ne ostenim, sĕ nu ne măniăm séu supĕrăm, cu un cuvênt, sĕ ne ferim de tot ce ne turbură şi scóte din starea normală.

Sunt mulţĭ carĭ ḑic, că de chinină se ŭmflă splina. Asta nu o cred. Cel puţin eu, care după ce am trecut de 60 de anĭ şi nu am mai putut face cura lui Pomuţiu, am luat atâta chinină, încât ar fi plătit tot neamul meu. Nu mi-s'a umflat însĕ nicĭ splina, nicĭ alte organe interne.

Am scris acestea, ca dóră cei ce le vor ceti sĕ se pótă folosi de ele mai bine decât mine, care, pe lângă tóte relele, am trecut de 75 anĭ.

Braşov, 25 Iulie n. 1896.

Axentie Severu.

ECONOMIA.

Imbunătăţirĭ şi reforme economice.

Discurs rostit de *I. Georgescu* în adunarea desp. III al Făgăraşului, al Asociaţiunei transilvane, ţinută în 12 Iulie st. n. 1896 în comuna Porumbacul inferior.

Onorată Adunare!

Unde-i unul nu-i putere
La nevoi şi la durere,
Unde-s doi puterea cresce
Şi duşmanul nu sporesce.
Alexandri.

De bună sémă, că adevĕrul acestor cuvinte l'au avut în vedere şi repausaţii noştri Archierei de piă memoriă Alesandru Sterca Şuluţu şi Andreiu baron de Şaguna, când înainte de acésta cu 35 de anĭ s'au adunat şi sfătuit împreună cu alţĭ fruntaşĭ de ai noştri pentru înfiinţarea: „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, care împărţindu-se apoi în mai multe despărţĕminte sĕ pótă cuprinde sub aripile sale tótă suflarea românéscă.

Asociaţiunea nóstră transilvană ne întrunesce în tot anul odată în centrele mai însemnate românescĭ, ér despărţĕmintele ei încă se întrunesc câte odată séu de două-orĭ pe an. O asemenea adunare este şi acésta, ce se ţine aicĭ din partea despărţĕmêntului III al Făgăraşului.

Fiind-că partea cea mai mare a poporului nostru intruit la acéstă adunare nu înţelege scopul ce-l urmăresce asociaţiunea nóstră şi despărţĕmintele ei, aşa fiă-mĭ îngăduit şi mie cu acest prilegiu de a face câte-va destăinuirĭ şi lămurirĭ despre acela, înainte de a ajunge la tema, despre care mi-am propus sĕ vorbesc şi eu în acéstă adunare.

Chiar şi înaltul Ziditor la facerea lumii ne-a arătat o pildă frumósă în privinţa asociării séu a tovărăşiei, când după ce a făcut pe Adam şi a dis: „Nu este bine ca sĕ fiă omul singur, ci sĕ-i facem lui o soţiă, care sĕ-l mângăe şi ajute în lipsele şi nĕcazurile lui“ şi astfel ia făcut pe strămóşa Eva.

Aşa ş'au dis şi rĕposaţii Archierei ai noştri mai sus pomeniţĭ dimpreună cu alţĭ fruntaşĭ la anul 1861, când s'au adunat mai întâiu pentru înfiinţarea acestei asociaţiunĭ, că: „Nu este bine ca poporul român sĕ mai órbece şi pe viitor în întunerec şi nesciinţă, ci sĕ-i aprindem şi lui o lumină cât de mică, care sĕ-l lumineze şi povĕţuéscă spre cultură, sciinţe şi progres, precum a luminat şi condus stêlpul de foc nóptea pe Jidovii rătăciţĭ prin pustia Arabiei“.

Dér, deşi Asociaţiunea nóstră transilvană este înfiinţată mai de mult, totuşĭ ea a înaintat până acum cam încet în asemĕnare cu alte Asociaţiunĭ străine de felul acesta şi acésta s'a întêmplat parte din nesciinţa poporului, parte din lipsa de sprijin moral şi material a unor fruntaşĭ de aĭ noştri mai cu dare de mână, carĭ ar avé o sântă datorinţă morală de a sări la tot prilegiul întru ajutorul ei.

Pe lângă tóte pedecile şi greutăţile de până acum, Asociaţiunea nóstră a lucrat mult pentru deşteptarea şi cultura poporului nostru, acordând stipendii şcolarilor mai sĕracĭ de pe la şcólele mai înalte, apoi învĕţăceilor dela meserii, premiind şi tipărind cărţĭ mai de valóre, susţinĕnd o şcólă mai înaltă de fete în Sibiiu ş. a.

Deşteptarea şi cultura poporului nostru au făcut în timpul din urmă un progres séu spor atât de îmbucurător, încât suntem admiraţĭ chiar şi de străinĭ: bisericĭ şi şcóle nouĕ s'au făcut acum de o jumĕtate de veac mai în fiă-care comună, în carĭ propoveduesc aprópe pretutindenea preoţĭ şi învĕţătorĭ zeloşĭ cuvêntul adevĕrului, luminei şi sciinţei, întocmai precum au propoveduit apostolii lui Christos Evangeliul creştinismului între popórele păgâne.

Dér acest progres sĕ nu ne amăgéscă nicĭ decum şi sĕ credem, că am fi înaintat aşa departe, încât nu am mai avea trebuinţă de a ne opinti, ca sĕ înaităm şi pe viitor tot mai mult. Nu, nicĭ decum! Mai avem multe de isprăvit şi pe viitor: mai avem lipsă de multe adunărĭ de acestea, în carĭ sĕ ne putem sfătui despre sórtea nóstră şi a poporului.

Lăsând ca alţĭ inteligenţĭ şi fruntaşĭ

---

noscĕnd, c'ai fost pe la şólă, dér tata dumitale l'a cunoscut bine. E Pascu, morarul cel bogat dela morile cele cu bontău, de pe Someş“.

— „Cum? Ésta sĕ fiă Pascul, morarul cel vestit?

— „Ésta.

— „Hm! Şi cum a ajuns la starea asta ticălósă în care se află?

— „D'apoi aşa, că i-a fost eşit vestea de bogat ce era. Apoi bogăţia lui sta în banĭ gata. Avea, precum spun ómenii, o ladă de stejar şi în ea avea o mulţime de banĭ de aur şi de argint şi avea şi contrătuşe multe, cum da banĭ împrumut pe la ómenĭ. Dér din banii ce-i mulţĭ nu cumpărà nicĭ casă, nicĭ loc, ci adunà ban peste ban, cum ḑicea el: sĕ aibă la bĕtrâneţe. Copii nu avea. Móra aducea venit mare, apoi bine că móra era groféscă şi venitul cel mai mare al grofului era, dér el mai mult decât de 30 de anĭ o ţinea în arêndă. Şi-i mergea bine. Dér o greşélă mare a făcut, că nu şi-a băgat banii în pămênturĭ, că vestea banilor merge iute şi ómenĭ doritorĭ de banĭ unde nu sunt? Cum s'a întêmplat, cum nu, că odată, — la primăvéră vor fi opt orĭ dóră nóuă anĭ d'atuncĭ, — pe la mieḑul nopţii, spre ḑiua de Pascĭ când nu era suflet de om la móră, numai el cu morăriţa şi cu ucenicul ce-l avea, numai aude strigând glas de om: Bade Pascule, eşĭ, că se înécă móra, a întrat apă 'n bontâu.

Era lună ca ḑiua. El ese repede cu ucenicul după el, dér cum ese din casă, cum îl apucă doi ómenĭ pe el şi doi pe ucenic, le légă gura, le légă mânile 'n spate şi piciórele de olaltă şi-i străjuesc acóle, ér alţii doi intră în casă, dau sĕ lege şi pe morăriţa, dér ea se svêrcolesce sĕ scape afară sĕ strige „tulvaĭ“. Atuncĭ unul din străinii ce intrară în casă îi dă una cu sĕcurea după cap, de cade jos, apoi îi mai dă una cu tăişul sĕcurei, de-i cade capul ca o căpăţină de curechiu de către grumaḑĭ. Şi apoi la lucru, băiete. Stricară lada cea de stejar şi o goliră de tot ce era în ea; nicĭ un ban nu lăsară, nicĭ o scrisóre cât de mică, apoi desbrăcară casa de hăineturĭ şi din pod coborîră slăninĭ şi unturĭ şi cărnurĭ de porc şi-şĭ umplură sacii, apoi eşiră încărcaţi şi se puseră în luntre şi trecură Someşul lăsând pe morarul Pascul şi pe ucenic legaţĭ de mânĭ şi de picióre şi cu gurile înfundate de câlţĭ şi legate cu năfrămĭ, ér pe morăriţă mórtă 'n casa morii.

Aşa stătù Pascul morarul de pe la mieḑul nopţii până Duminecă în ḑiua de Pascĭ după vecerne, când merse un sĕrac, care tot-deuna în ḑiua de Crăciun şi în ḑiua de Pascĭ scia, că capătă dela Pascu mâncare şi beutură şi câte-un rênduţ de haine purtate. Când ajunse sĕracul la móră se minunà cum de nu-l latră cânii, ca de altă-dată, adecă cânii erau morţĭ umflaţĭ în apropierea morii ér morarul cu ucenicul erau vineţĭ, ţepenĭ, înaintea uşii tinḑii. Cuprins de spaimă dete sĕracul larmă, strigând „tulvai!“ Atuncĭ 'i se parù, că ucenicul se cércă a ridica capul. Decĭ repede se dă sĕracul şi deslégă pe morar şi pe ucenic şi le desfundă gurile, apoi fără a mai cerca ce-i prin casă, fuge în ruptul capului către sat, strigând cât putea: Săriţĭ, ómenĭ bunĭ, e primejdiă la morarul.

Cum auḑiră ómenii, alergară în fuga mare spre móră. Ucenicul era ridicat într'un cot, plângĕnd şi ţinĕndu-se cu mânile de cap, ér morarul numai din când în când sufla. Satul întreg s'a adunat, ca la minune, şi ómenii nu-şĭ puteau da séma, ce s'a putut întêmpla. Un om întrà în casă, adecă acolo era o baltă de sânge şi morăriţa mórtă, fără cap. Gróza era mare. Incet cu încetul se desmetecì ucenicul şi spuse cele întêmplate. Cu mare greu îşĭ venì şi morarul în simţire şi plângea şi se ţinea şi el de cap; semn, că după ce-i legase nóptea hoţii, îi loviră şi în cap şi peste spate, că toţĭ erau vineţĭ. Primarul puse numai decât străjĭ la faţa locului, ér pe morar îl puse într'un ţol şi-l duseră în sat, ér pe ucenic îl duseră de sub suorĭ

de ai noştri sĕ lumineze poporul despre alte cestiunĭ şi afacerĭ arḑĕtóre ale lui, eu mi-am propus cu acest prilegiu a atrage luarea aminte a onoratei adunărĭ de faţă asupra unor pornirĭ stricăciόse, carĭ s'au încuibat în timpul din urmă în mijlocul poporului nostru, precum şi asupra îmbunătăţirilor şi reformelor mai nouĕ economice.

Poporul român în întreg cuprinsul sĕu este un popor agricol şi econom de vite. Către acestea douĕ ocupaţiunĭ atâta rĕvnă şi atragere a arătat atât în trecut, cât şi în timpul de faţă, încât a uitat aprópe cu totul industria şi comerciul, dóuĕ isvóre acestea mai bogate de câştig decât plugăritul şi economia vitelor.

Urmarea acestei uitărĭ şi lenevirĭ a fost, că la noi până acum nu s'a putut întemeia clasa de mijloc, care adecă mijlocesce schimbarea productelor între domnĭ şi ţĕranĭ şi aşa dobênda o iau mai tótă străinii aşedaţĭ printre noi, carĭ fac acelea mijlocirĭ.

Că poporul nostru nu a îmbrăţişat până acum cu destulă căldură meseriile şi negoţul este a se ascrie şi împrejurărilor nefavoritóre din trecut, când Românului ca atare nu-i era ertat sĕ înveţe meserii sĕu sĕ pórte negoţ pe la oraşe, unde erau anumite ţehurĭ (tovărăşii), carĭ nu cuprindeau în sînul lor alţĭ măestri şi neguţătorĭ, decât numai de cei din naţiunea lor.

Astfel fiiĭ poporului nostru, carĭ n'au fost daţĭ pe la şcóle mai înalte, au fost siliţĭ a rĕmâne tot numai la córnele plugului. Dér, pe când poporul s'a sporit, pămêntul a rĕmas acelaşĭ, aşa că de pe o moşiă de pe care mai înainte de acésta cu o jumĕtate sĕu un veac întreg, se nutrea şi trăia o singură familiă, astăḑĭ trebue sĕ trăéscă câte douĕ sĕu trei.

Un economist învĕţat a ḑis, că unde prin o lucrare mai înţeleptă (raţională) a pământului se póte face ca în loc de o pâne se crescă câte douĕ, acolo se pot nasce şi în loc de un om, câte doi, căcĭ au cu ce sĕ nutri; la noi însĕ, dér cu deosebire aicĭ în ţéra Oltului se póte susţiné lucrul întors, de-órece se nasc mai mulţĭ ómenĭ, ca cât se produce pâne. (Aplause).

Aşa stând lucrul este prea natural, ca sĕ ne gândim şi noi mai cu de-adinsul şi sĕ ne apucăm pe viitor şi de unele meserii şi neguţătorii, căcĭ după cum am vĕḑut, precum au trăit părinţii şi moşii noştri noi nu mai putem trăi din causă, că ne tot înmulţim, éră pămêntul nu se mai sporesce, ci rĕmâne acelaşĭ, precum a fost cu veacurĭ mai înainte de acésta.

Inceputul s'a şi făcut pe cele mai multe locurĭ şi nóuĕ nu ne rĕmâne alta, decât sĕ sprijinim pe puţinii noştri măestri şi neguţătorĭ, ca ei sĕ pótă da mereu înainte şi aşa sĕ se îmbărbăteze şi alţii la îmbrăţişarea meseriilor şi a negoţului. Acésta ar fi una dintre îmbunătăţirile, ce am puté face meseriilor şi negoţului nostru naţional.

O altă îmbunătăţire ar fi şi aceea, ca industria de casă atât de înfloritóre până acum la poporul nostru sĕ nu dea îndĕrĕt, ci ea sĕ înainteze şi sĕ se perfecţioneze şi pe viitor tot mai tare; durere însĕ, că în timpul din urmă s'a vĕḑut o pornire stricăciósă în privinţa acésta, s'a vĕḑut adecă, cum ţĕsăturile trainice de lână, cânepă şi in sunt înlocuite cu ţĕsăturĭ de bumbacurĭ şi giolgiurĭ „frumóse la vedere dér slabe la purtare", după cum se ḑice.

Ţesăturile şi chindisiturile, ce se fac pe acelea de către femeile nóstre pretutindenea, au pus în uimire chiar şi pe străinĭ, carĭ cumpĕrând apoi asemenea modele le-au dus prin fabricile lor şi au început a face cu ajutorul pressei (teascului) şi al colorilor diferite ţĕsăturĭ în colorĭ, pe carĭ după aceea ni le vênd tot nouĕ sub numiri de feţe de pat, de masă, chindéuă (ştergare), cârpe de cap, de buzunar (batiste) ş. a.

O altă pornire tot aşa de stricăciósă, ce se vede acum de un timp încuibată în mijlocul poporului nostru este şi mândria (luxul). In loc de a rĕmâne pe lângă vestmintele nóstre mai de demult, precum sunt: opincile, ciórecii de lână sĕu pânză ţesuţĭ în résboiu de către femeile nóstre, recălele de lână, bubóele (sumanele) şi altele, alergăm după tóte prin têrg, „căcĭ le cumpĕrăm mai eftin, de cât ne costă făcutul în casă", după cum auḑim ḑicênd pe unele din femeile nóstre; ele uită însĕ, că un lucru făcut în casă ţine de douĕ-orĭ mai mult ca cel cumpĕrat de prin têrgurĭ.

Aşa se dau cu crucerul, decerul şi florenul din casă banii câştigaţĭ cu multă trudă şi sudóre chiar şi pe acelea vestminte, pe carĭ ni le-am putea face şi noi, apoi pe altele, pe carĭ nu ni le putem face, precum sunt: pălăriile, peptarele, şerparele şi altele, până ce ne pomenim, că nu mai avem nicĭ în ladă parale, nicĭ în coş bucate, aşa încât apoi la mulţĭ se adeveresce strigătura poporală:

Leliţa e cu cercei,
Badea cu ciórecii rĕi,
Leliţa e cu papucĭ,
Badea cu ciórecii rupţi.

(Aşa este!)

O altă pornire tot aşa de stricăciósă, care s'a încuibat în mijlocul poporului nostru de un timp încóce este şi patima beţiei, care a început a prinde în rociul sĕu chiar şi o parte din generaţiunea mai tinĕră.

Intrebuinţarea beuturilor spirtuóse a fost cunoscută din timpurile cele mai îndepărtate. Dupa testamentul vechiu, încă şi Noe al doilea întemeiător al neamului omenesc, bênd odată mai mult vin s'o îmbĕtat şi el şi nesciind ce face a rĕmas de rîsul şi batjocura fiiului sĕu Ham.

Dér cu totul altele au fost beuturile din trecut şi altele sunt cele de astăḑĭ; beuturile din trecut au fost naturale, adecă aşa precum le-au lăsat mama natură, ér cele de astăḑĭ sunt mai mult măestrite (meşteşugite), precum s'a măestrit şi omenimea actuală, faţă de cea din trecut.

S'a constatat, că dintre ómenii căduţĭ în patima beţiei mai mult ca jumĕtate nebunesc sĕu capĕtă alte bóle primejdióse înainte de mórtea lor, mai departe s'a constatat, că cele mai multe hoţii, bătăi, omorurĭ, aprinderĭ şi alte fără de legĭ le servĕrşesc beţivii şi încă pe timpul Duminecilor, când crâşmele pe cele mai multe locurĭ sunt îndesuite de ómenĭ, femei, tinerĭ, bĕtrânĭ şi copii, éră bisericele stau góle, şi comisiunile de asentare au constatat la rêndul lor, că pe unele locurĭ tinerimea chiămată la ostăşime este atât de slabă, încât parte mare nu se póte asenta.

Ce sĕ mai ḑicem apoi despre acei părinţĭ nefericiţi, carĭ aducênd şi pe acasă rachiu, dau şi la copiiĭ cei mai micĭ, sĕu că-i duc în societatea lor pe la crâşmă, „ca sĕ bea şi ei cât de puţin, căcĭ de nu li se frige inimuţa", după cum ḑic ei. Astfel am ajuns ca sĕ vedem pe cele mai multe locurĭ, că tinerimea bea şi-şĭ petrece cu aceeaşĭ plăcere prin crâşme, ca şi cei mai bĕtrânĭ.

Onorată Adunare! Unde vom ajunge óre continuând pe calea apucată? Vom ajunge desigur la un rĕu mare, vom ajunge sclavii (robii) beuturilor spirtóse, vom ajunge în sfîrşit, ca sĕ se adeveréscă la mulţĭ strigătura poporală:

Cui îi place rachiul bine
Nu-i mai veḑĭ cu haine bune,

Sĕu:

Vinul, ţuica cui îi place,
N'are cu ce sĕ se 'mbrace.

Acestea le-au avut în vedere nu numai o parte dintre fruntaşii şi inteligenţii de pe la noi, ci chiar şi de prin alte ţĕrĭ, când au început a înfiinţa nisce reuniunĭ (tovărĕşii) de temperanţă, membrii cărora sunt obligaţĭ prin jurămênt de a nu mai bea rachiul, precum de a împedeca şi pe alţii dela beutura aceluia. De-ar da D-ḑeu, ca asemenea reuniunĭ sĕ se înfiinţeze şi sporéscă pretuţindenea, ca astfel se stérpéscă cu desĕvêrşire patima beţiei dintre fiiĭ poporului nostru.

O altă pornire, care s'a încuibat de un timp în mijlocul poporului nostru este şi aceea, că de un timp încóce, *unii au început a face mereu la împrumuturĭ*, fiă de pe la particularĭ mai bogaţĭ, fiă mai de pe la băncĭ, aşa încât multe din moşiile plugarilor noştri sunt puse garanţiă pentru acelea pe la cele băncĭ.

Décă împrumuturile din vorbă s'ar face pentru întroducerea unor îmbunătăţirĭ şi reforme economice, décă acelea s'ar aşeḑa în pămênturĭ sĕu vite, din carĭ datoraşul sĕ pótă scóte orĭ şi când interesele uşor şi fără întârḑiere, atuncĭ fiă-cine recunósce că asemenea împrumuturĭ sunt fórte bune şi avantagióse; din contră, când acelea se fac fără lipsă, numai póte ca sĕ-ţĭ cumperĭ nisce vestminte, sĕu sĕ le cheltuescĭ pe mâncărĭ şi beuturĭ, atuncĭ acelea odată te duc la sapă de lemn.

Pe calea acésta multe din moşiile nóstre românescĭ au ajuns bătute la dobă, multe au ajuns şi în mânĭ străine şi mulţĭ ómenĭ „cu casă şi cu masă", cum se ḑice, au ajuns ca sĕ ia bâta de cerşitor la mână şi traista după cap şi sĕ pribegéscă în ţéră străină cu ochii plinĭ de lacrămĭ şi cu inima sfăşiată de durere ḑicênd:

Nu am pită nu am sare,
Tóte le-au dus darea mare.

(Aprobărĭ).

(Va urma).

Internat pentru fetiţe în Braşov.

Insciinţare.

„Reuniunea femeilor române din Braşov" a înfiinţat, după cum se scie, *un internat*, cu scop de-a instrui fetiţe din clasa de mijloc a societăţii românescĭ *în menajul casei*, precum şi *în diferite lucrurĭ de mână*, ce cad în sfera unei bune económă.

Reuniunea întreţine şi subvenţioneză acest Internat cu o sumă considerabilă, numai ca sĕ pótă primi fetiţe cu taxa cât se póte de scădută.

In acest internat se învaţă: *a)* a pregăti tot felul de mâncărĭ; *b)* a spăla şi a călca tot felul de albiturĭ; *c)* a croi şi a cóse cu maşina tot felul de albiturĭ şi vestminte; *d)* a cultiva legumi, şi *e)* regulĭ hygienice.

Pentru completarea cunosciinţelor căştigate în şcólă, s'a întrodus şi o şcólă de repetiţiă prevĕḑută în legile statului pentru copile dela 12—15 anĭ.

In acéstă şcólă se va propune: Limba română în 2 cursurĭ à 2 óre pe sĕptĕmână; Limba maghiară în 2 cursurĭ à 2 óre pe sĕptĕmână; Limba germână în 2 cursurĭ à 2 óre pe sĕptĕmână; Aritmetica în 2 cursurĭ à 2 ore pe sĕptĕmână; Istoria şi geografia în 2 cursurĭ à 2 óre pe sĕptĕmână; Istoria naturală şi fisica în 2 curs. à 1 óră pe sĕptĕmână; Religia în 2 curs. à 1 óră pe sĕptĕmână; Desemnul în 1 curs à 1 óră pe sĕptĕmână; Scrierea în 1 curs à 1 óră pe sĕptĕmână; Cântărĭ în 1 curs à 1 óră pe sĕptĕmână; Gimnastica în 1 curs á 1 óră pe sĕptĕmână.

In acest „Internat" se primesc fetiţe române, carĭ vor fi absolvat cel puţin 3 (trei) clase primare şi vor fi împlinit 12 anĭ.

De-órece prin reorganisarea cea nouă a instrucţiunei numĕrul órelor s'a îmulţit in mod considerabil, de aceea s'a statorit pentru completa întreţinere şi instrucţiune *taxa de 14 fl. pe lună*, plătită anticipativ. Fetiţe orfane şi sĕrace pot fi primite gratuit în „Internat". Fetiţe din Braşov, carĭ vor voi sĕ petrécă numai peste ḑi în „Internat", plătesc pentru tótă instrucţiunea şi pentru prânḑ şi ojină câte 10 fl. pe lună. De-órece numĕrul elevelor, atât al celor cu plată, cât şi al bursierilor este restrîns, de aceea, se învită părinţii şi tutorii a se însinua, respective a înainta petiţiunile înḑestrate cu testimoniu de paupertate şi cu actul de botez la subscrisa preşedintă *până în 20 August st. v.* Primirea elevelor în „Internat" se va face dela 25 August încolo. La primire are sé aducă fiă-care elevă albiturile şi vestmintele necesare, precum şi aşternutul de pat. In legătură cu acest „Internat", Reuniunea în anii trecuţĭ a înfiinţat şi un „Orfelinat" pentru fetiţe orfane şi sĕrace dela 6—12 anĭ; aceste fetiţe primesc întreţinerea completă pe spesele reuniunei şi sunt obligate a cerceta şcóle române gr. or. din loc.

Petiţiunile pentru primire sunt a se adresa până în 20 August st. v.

şi le dădură de mâncat şi de beut, că erau mai morţĭ şi de bătuţĭ, şi de fóme şi de sete, ba şi frig le fusese, că erau numai în cămaşe, cum eşiseră din aşternuturĭ. Primarul trimise numai decât după judecătorĭ şi îndată a doua ḑi de Pascĭ fù în sat judecătorul cu doftorĭ şi cu gendarmĭ. Şi au căutat, şi au judecat, şi pe hoţĭ nu i-au aflat până 'n ḑiua de aḑĭ. Mărturisirea morarului şi a ucenicului le puseră la protocol, pe ei îi duseră în spital, unde stătù ucenicul vre-o 2—3 lunĭ de ḑile, apoi se însănĕtoşà, că nicĭ n'a fost pote bătut aşa tare, şi era om tinĕr, apoi omul tinĕr iute se scapă, iute se capătă, dér bietul Pascu stătù un an de ḑile, apoi eşì slab şi cu cât avea pe el.

El, care era bogatul cel vestit, acum trebue sĕ cerşéscă, décă nu vre sĕ móră de fóme. Nicĭ n'a mai abătut pe la móră de atuncĭ, dér şi de-ar vre sĕ mérgă, n'ar aflao, că, la anul după întêmplarea cu el, venì un povoiu mare şi o duse cu bontău cu tot, de nimenĭ nu i-a mai auḑit de nume; nimenĭ nu scie, dusu-o-a Someşul până colo departe, unde se pierde şi el, orĭ că cufundatu-s'a undeva?

Acum scìi povestea cerşitorului Pascu? Scìi de ce toţĭ îi întind milă? Toţĭ îl cunosc, că dóră pe un morar vestit câtă lume îl caută?!

Aşa-mĭ spuse badea Alexa, acu-s trei anĭ. De multe-orĭ mĕ gândìi la întêmplarea lui şi la nestatornicia bunurilor pămêntescĭ. Est an, când umblau colindătorii, cine-va strigà dela feréstră cu glas răguşit: „Lăsa-veţĭ sfântul Crăciun în casă?" Er după ce 'i s'a rĕspuns: „lăsa", începù, cu glas jalnic şi răguşit:

Coborît'o coborît
Domnul sfânt p'acest pămênt
In mijlocul satului
La casa bogatului...

Acela-i om bĕtrân şi-i singur, cugetaiu eu şi-l chiămaiu sĕ colinde în casă. Adecă cine era? — Pascu morarul!

Nu colinda, bade Pascule, îi ḑic eu, ci hai şeḑĭ icĭ pe scaun lângă cuptor şi-mĭ spune, nu-ţĭ e jale după ḑilele cele bune ale dumnitale?

— Sĕ-mĭ fiă jale? De ce? Atâta am fost vrednic! De e[illegible] vrednic sĕ ajung ḑile mai b[illegible] bĕtrâneţe, mi le da Dumneḑeu; aşa.... mulţam Dómne, că pot baremĭ umbla, de nu cad la pat. Mĕ dóre de durut, focuitul ĕst de cap, şi nu prea vĕd bine nicĭ nu aud de trébă, dér altcum nu mĭ lipsesce nimic. Orĭ unde întru, orĭ la ce creştin, capĕt ceva, cât nu duc lipsă de nimic; unde mĕ apucă nóptea, nime nu mĕ scóte din casă; pe departe nu merg în cerşit, numai prin aretul satului meu, prin satele de unde sciu, că veniau ómenĭ la móra mea. Aceia mĕ cunosc şi mĕ miluesc, că sciu, că nu din vina mea, c'aşĭ fi fost un prădător orĭ tragău am ajuns asta stare, fără aşa a poruncit cel ce m'a zidit...

Ḑicênd aceste, se ridicà: Nópte bună, domnule, şi mulţam de omenia, Nascerea lui Christos sĕ fiă de folos la tótă lumea şi nouĕ.

Nópte bună, bade Pascule!

Se se încredă cineva în avere?

Mai scie nimernicul de om ce va ajunge?

Ba nu! Cel ce face voia Domnului va trăi în vecĭ şi bine-i va fi lui?

I. P. R.

Informaţiunî mai de aprópe se pot primi dela preşedinta reuniunii şi dela actuarul acesteia.

Agnes Duşoiu, preşedintă. *Lazar Nastasi*, prof. gimn. şi actuarul reuniunei.

MULTE ŞI DE TOATE.

Inţelepciunî din tótă lumea.

Un măgar mai bucuros sbiéră el, decât sĕ audă pe alţii sbierând. Aşa sunt şi mulţî ómenî în lumea acésta. Un om, care se plânge, că o predică de 20 de minute e prea lungă, pierde adese-orî mai bucuros óre întregî la joc de cărţî.

Femeile adese-orî sémĕnă unor case din vechime, cu uşî multe şi ferestri puţine. Mai uşor poţî sĕ te apropii de inima ei, decât sĕ o poţî cunósce bine.

Adevĕrata fericire a vieţii stă într'aceea, sĕ fii liber de grijî, sĕ-ţî împlinescî datorinţa faţă de Dumnedeu şi faţă de ómenî; sĕ te bucurî de present, fără ca sĕ-ţî mai facă grijî pentru viitor; sĕ nu te amăgescî nicî cu speranţe, nicî sĕ te chinui cu grijî, ci sĕ te îndestulescî cu ceea ce ai şi cu ceea ce poţî ajunge.

O profeţiă vechiă astronomică spune caracterul femeilor, carî se nasc în diferite lunî ale anului, şi anume: Décă o fată se nasce în *Ianuar* se dice, că va fi de natură melancolică, menageră bună, va avé inimă bună şi va iubi îmbrăcămintea pompósă; décă se nasce în *Februar*, va fi soţiă drăgălaşe, mamă delicată şi îi va plăcé sĕ âmble tot-déuna curată; femeia, care se nasce în *Martie*, va fi o femeiă guralivă, care orî când se cértă bucuros şi îi place sĕ-şî pieptene pĕrul frumos; care se nasce în *Aprilie*, va fi nestatornică şi nu prea inteligentă, compătimitóre şi îi va plăcé sĕ aibă bucate bune pe masă; care se nasce în *Mai* va fi frumósă, drăgălaşă şi îi va plăcé un costum simplu şi ales; care se nasce în *Iunie* va fi arogantă, va voi sĕ se mărite de timpuriu, va avé o natură uşuratică şi îi va plăcé sĕ se îmbrace cochet; care se va nasce în *Iulie*, va fi frumósă, dér arţăgósă şi va purta cu plăcere vestminte deschise; care se va nasce în *August*, va fi frumósă şi practică va avé noroc la măritiş şi îi va plăcé a se îmbrăca pompos; care se nasce în *Septemvre* va fi tăcută, afabilă şi de aceea va fi iubită pretutindenea şi îi va plăcé a se îmbrăca modern; care se nasce în *Octomvre*, va fi fórte frumósă şi cochetă; care se va nasce în *Noemvre*, va fi de natură nobilă, darnică, blândă şi îi va plăcé a se îmbrăca în haine simple; în fine, care se nasce în *Decemvre*, va fi de-o statură frumósă, curiósă, ceva estravagantă şi ii va plăcé sĕ fiă tot gătită.

*

Ce e banul?

Banul e o marfă, care face slujba unui paşaport pentru toţî şi în tot locul, afară de ceriu, şi e liferată acéstă marfă de toţî, afară de noroc.

Banul este zaharul, care îndulcesce viéţa. Este singurul negoţ, care din neam în neam rĕmâne tot acelaşî. Banul este independenţa părintelui, îndestulirea mamei, cursă periculósă pentru băieţî, fericire pentru fetiţe.

Banul este vaporul în marea măşină a vieţii. Este muniţiunea în lupta pentru esistenţă.

Banul este pentru om aceea ce e apa pentru plantă, şi numai până atuncî e folositor, până când uşoréză şi contribue la înaintare; îndată ce apa cea din fântână, orî din lac, se lasă sĕ curgă în rîu, aduce bunĕtate, ér décă se lasă sĕ stea, sĕ strică, devine nefolositóre.

Banul este rodul, de aur al acelei plante, ce se numesce „*lucru*".

Banul este o tămăduire a caracterului de pete.

Banul este o limbă de semne, care e pricepută în tótă lumea.

Banul e un rĕu mare, care totuşî aduce multe bune.

Banul e credinţa bogaţilor şi speranţa săracilor.

Banul este acel lucru, pentru care mulţî îşî sacrifică norocul şi sĕnĕtatea pentru de a-l câştiga.

Banul e aceea, ce fiă-care bucuros împrumută şi uită de-a mai da îndĕrĕt.

*

Un drum de fier în Mare.

In curênd se va da în circulaţie drumul de fier dintre Brighton şi Rottingdean. Lungimea sa este de 6.400 m., e situat pe marginea mărei, aprópe de nivelul apelor jóse, astfel că el va fi acoperit de apă cea mai mare parte de timp din 24 de óre.

Sunt patru linii de şine, stabilite în cale dublă; distanţa şinelor estreme este de 5 m. 10; fiă-care părechə de şine e suportată de blocurî artificiale incastrate în stâncă; panta cea mai mare este de 1.300, şi rasa de curbură cea mai mică 800 m.

Vagonul construit are patru suporturî principale constituite din tuburî de oţel de 0m. 300, aşedate pe un bogiu cu patru roţî, Bogiile conductóre sunt trase de o bielă verticală trecênd prin aceste tuburî. Pardoseala vagonului este la 6 m. 90 de-asupra căiei, astfel că nu póte fi nicî-odată atinsă de valurî.

Pe acéstă pardosélă de 14m. ×6m.60 va fi aşedat un salon de 7m.50×3m.90. Forţa motrică trebuia mai întâiŭ sĕ consiste într'un curent dat de acumulator, dér s'a inlocuit cu sistemul *trolley*.

Firul aerian va fi susţinut de pilóne aşedate pe pĕmênt. Guvernul a aprobat acéstă construcţiune a căreî valóre se urcă la 625,000 lei.

Literatură.

Escursiunî pe munţii Ţerei-Bârsei şi ai Făgăraşului. Cu titlul acesta a apărut în tipografia „A. Mureşianu" din Braşov o carte fórte preţiósă, scrisă de d-l *Ioan Turcu*, protonotar pens. al comitatului Făgăraş. In acéstă carte, scrisă în formă de istorisirî pe cât de interesante, pe atât şi de plăcute la cetit, se cuprinde descrierea amĕnunţită a munţilor, cu tóte poteeile şi platourile lor, cu animalele şi plantaţiunile lor; apoi viéţa ciobanilor şi păstorilor din munţî cu multe legende şi istorisirî plăcute; descrierî întregite cu schiţe istorice despre castelele şi Ţéra Făgăraşului etc. etc. Pentru istoricî, pentru turiştî, pentru cei ce vor sĕ cunóscă, orî chiar sĕ facă escursiunî la munţî, cu un cuvênt, pentru toţî iubitorii de sciinţă şi de frumseţile naturei, acéstă carte, de felul căreia până acum nu avem scrisă alta în limba românéscă, oferă o lectură de tot plăcută şi folositóre totodată. Un esemplar, constătător din 220 pag. format mare 8°, costă 1 fl. (+ 5 cr. porto). De vêndare şi la tipografia „A. Mureşianu" în Braşov.

Nou abonament la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Iulie 1896 st. v. s'a deschis nou abonament la care invitâm pe toţi amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . 12 fl.
pe şése lunî . . . . . . 6 fl.
pe trei lunî . . . . . . 3 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe un an . . . . . 40 francî
pe şése lunî . . . . . 20 „
pe trei lunî . . . . . 10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . 2 fl.
pe şése lunî . . . . 1 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe un an . . . . 8 francî
pe şése lunî . . . . 4 „

Abonarea se póte face mai uşor prin **mandate postale.**

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".

Călendarul sĕptĕmânei.

IULIE. are 31 dile. CUPTOR.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	21 Cuv.p.Sim.şi Ión	2 Gustav
Lunî	22 Maria Magdal.	3 M. Stefan
Marţî	23 S. m. Trofin.	4 Dominic
Mer.	24 S. m. Christina.	5 Maria
Joi	25 † Adorm. sf. Ana	6 †Schim. la faţ.
Vin.	26 S. m. Ier. Erm.	7 Caietan
Sâm.	27 † S. m. Pantel.	8 Ciriac.

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 31 Iulie st. n. 1896.

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	5	50
„	Grâu mijlociu . .	5	30
„	Grâu mai slab . .	5	—
„	Grâu mestecat . .	2	80
„	Sĕcară frumósă . .	3	50
„	Sĕcară mijlociă . .	3	30
„	Orz frumos . . .	3	—
„	Orz mijlociu . . .	2	60
„	Ovĕs frumos . . .	2	60
„	Ovĕs mijlociu . .	2	30
„	Cucuruz	3	50
„	Mălaiu	5	—
„	Mazăre	5	—
„	Linte	6	10
„	Fasole	6	—
„	Sĕmênţă de in . .	8	—
„	Sĕmênţă de cânepă	6	—
„	Cartofî	—	80
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	44
„	Carnea de porc . .	—	49
„	Carnea de berbece .	—	32
100 kil.	Sĕu de vită prospĕt	21	—
„	Sĕu de vită topit	32	—

Bursa de Bucuresci

din 28 Iulie n. 1896.

Valori	Do-bânda.	Scad. cup.	Cu banî gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	101 3/4
Renta amortisabilă	5%	„ „	100.1/4
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.--Iul.	99.—
„ „ din 1893	5%	„ „	99.—
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	96.1/2
„ „ (Impr. de 32. 1/2 mil.	4%	Ian.-Iulie	86 1/4
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	86.3/4
„ „ (Imp. de 274 m. 1890	4%	„ „	87.1/4
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	86.3/4
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	86 3/4
„ „ (Im. de 90 mil. 1896	4%	„ „	87.1/2
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	101 —
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	290.—
Oblig. comunei Bucurescî 1883	5%	Ian.--Iul.	94 3/4
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	95 1/2
Scrisurî fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	92 1/4
„ „ urbane Bucurescî	6%	„ „	—.—
„ „ „ „	5%	„ „	88 —
„ „ „ Iaşî . .	5%	„ „	82.1/2
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	intr. v.	1640.
Banca agricolă	500	150 v.	201.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	intr. v.	434.—
Naţionala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	455.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	295.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	175.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	105.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	500	„ „	—.—
„Bistriţa" soc. p. f. hârtii 30 0/0	1000	„ „	—.
Societ. p. const. de Tramways	200	„ „	400.—
20 francî aur			20.08

SCOMPTURÎ:

Banca naţ. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurî pe efecte	6%	Petersburg . .	4 1/2%
Casa de Depunerî	5 1/2	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3 1/2%
Viena	5%	Elveţia	3%

Tĕrgul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 27 Iulie de 7635 capete, la 28 Iulie au intrat —.— capete şi au eşit 190 capete rĕmânênd la 29 Iulie un numĕr de 7445 capete.

Se notéză marfa: ungurescă v e c h e g r e a dela 44.— cr. până la 45.— cr. marfă u n g u r é s c ă tineră g r e a dela 46.— cr. până la 47.— cr., d e m i j l o c dela 48.— cr. până la 49.— cr. u ş ó r ă dela —.— cr. până la —.— cr.

Cursul la bursa din Viena.

Din 30 Iulie 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.55
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.50
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2% .	124.80
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	101.80
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	122.—
Bonurî rurale ungare 4% . . .	97.50
Bonurî rurale croate-slavone. . .	97.30
Imprum. ung. cu premii	153.—
Losurî pentru reg. Tisei şi Segedin.	138.75
Renta de hârtie austr.	101.50
Renta de argint austr.	101.65
Renta de aur austr.	123.65
Losurî din 1860.	147.25
Acţii de ale Băncei austro-ungară.	976.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	386.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	360.50
Napoleondorî.	9.51
Mărcî imperiale germane . . .	58.70
London vista	119.70
Paris vista	47.55
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.20
Note italiene.	44.40

Cursul losurilor private

din 29 Iulie 1896

	cump.	vinde.
Basilica . . .	6.60	6.90
Credit	200.—	201.—
Clary 40 fl. m. c. . .	60.—	61.—
Navig. pe Dunăre . .	137.—	140.—
Insbruck	26.—	27.—
Krakau	26.50	27.50
Laibach	23.—	23.75
Buda	59.—	61.—
Palffy	60.—	61.—
Crucea roşie austr. .	17.80	18.30
dto ung. . .	9.80	10.30
dto ital. . .	11.50	12.—
Rudolf	22.50	23.50
Salm	69.50	70.50
Salzburg	26.25	27.25
St. Genois . . .	70.—	71.—
Stanislau	43.—	45.—
Trieitine 4 1/2% 100 m. c.	145.—	150.—
dto 4% 50 .	69.—	73.—
Waldstein . . .	60.—	62.—
Sĕrbescî 3% . . .	34.—	34.50
dto de 10 francî	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	123.—	123.25

Bursa de mărfurî din Budapesta.

din 28 Iulie n. 1896.

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenesc	81	6.75	6.85
Grâu dela Tisa	81	6.80	6.90
Grâu de Pesta	81	6.70	6.75
Grâu de Alba-regala	81	6.75	6.85
Grâu de Bácska	81	6.85	7.95
Grâu ung. de nord	81	.—	.—

Sĕminţe vechî orî nouĕ	soiul	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	5.50	5.55
Orz	nutreţ	60—62	—.—	—.—
Orz	de vinars	62.64	—.—	—.—
Orz	de bere	64.66	—.—	—.—
Ovĕs		39.41	6.20	6.60
Cucuruz	bănăţ.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	75	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	—.—	—.—

Preţul pe 100 chilograme.

Productediv.	Soiul	Cursul dela	până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	—.—	—.—
—	transilvană	—.—	—.—
—	bănăţénă	—.—	—.—
„	roşiă	—.—	—.—
Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
Oleu de in		—.—	—.—
Uns. de porc	dela Pesta	47.—	47.50
„	dela ţéră	—.—	—.—
Slănină	svĕntată	42.—	43.—
„	afumată	48.—	48.50
Sĕu		—.—	—.—
Prune	din Bosnia în buţî	9.75	10.—
„	din Serbia în sacî	9.75	10.—
Lictar	slavon nou	13.50	14.—
„	bănăţenesc	12.—	12.50
Nucî	din Ungaria		
Gogoşî	ungurescî		
„	sêrbescî		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
Spirt	brut	—.—	—.—
„	Drojdiuţe de spirt	—.—	—.—

Cursul pieţei Braşov.

Din 31 Iulie 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.49	Vênd.	9.51
Argint român.	Cump.	9.45	Vênd.	9.48
Napoleon-d'orî	Cump.	9.50	Vênd.	9.53
Galbenî	Cump.	5.55	Vênd.	5.60
Ruble rusescî	Cump.	126.1/2	Vênd.	—.—
Mărcî germane	Cump.	58.40	Vênd.	—.—
Lire turcescî	Cump.	10.60	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Nr. 3974—1896.

Publicaţiune,

privitóre la mĕsurările de dare însemnate mai jos pentru anul 1896.

Conform §§-lor 16 şi 18 a art. de lege 44 din an. 1883 se aduce la cunoscinţa generală, că următórele liste de mĕsurare a dării, venite aicĭ dela onor. direcţiune reg. ung şi adecă:

1) Consemnarea despre repartiţia dării de pămênt, ce conţine pe toţi proprietarii de pămênt.

2) Listele de mĕsurare a dării privitóre la darea de câştig cl. I şi II ce conţine taxarea industriaşilor obligaţĭ de a plăti dare fără de calfe, calfele de industriaşĭ, servitorii, diurniştii etc., precum şi taxarea a proprietarilor de case — pămênt şi a capitaliştilor cu cl. II-a.

3) Listele de mĕsurare ale dării de câştig clasa IV, ce conţine pe cei aplicaţĭ cu salar anual séu cu simbriă séu pe funcţionarĭ de stat, municipalĭ, comunalĭ şi privaţĭ, carĭ primesc o pensiune, orĭ un salar de graţiă (Gnadengehalt).

4) Listele de mĕsurare ce conţin pe cei obligaţĭ a plăti de rentă şi de dobêndă pentru capitalurĭ împrumutate (Kapitalzinsen u. Rentensteuer).

5) Listele de mĕsurare a aruncului la darea generală de venit ce se vine după darea de casă şi de pămênt cumcă tóte aceste liste sunt depuse la subscrisul oficiu de dare orăşenesc timp de 8 dile, adecă dela 3 până la 10 August st. n. 1896 inclusiv înainte de amédĭ dela 8 până la 12 óre, unde se pot vedé de fiăcine.

Pot face recurs în contra acestor mĕsurărĭ de dare din listele însemnate mai sus:

a) acei contribuabilĭ, carĭ deja în anul trecut au fost supuşĭ mĕsurării într'una din clasele de dare mai sus numite pot face recurs, în timp de 15 dile adecă până la 25 August st. n. 1896 inclusive;

b) acei contribuabilĭ însĕ, carĭ pentru prima óră sunt supuşĭ mĕsurării de dare într'una din clasele amintite pentru anul 1896, pot face recurs în timp de 12 dile începĕnd dela diua, în care s'a întrodus în cărticica de dare respectiva sumă, cu care au fost taxaţĭ, şi recursul este a sĕ înainta la onor. comisiune administrativă prin magistratul orăşenesc din loc.

Recursurile, ce vor sosi după acest termin, vor fi considerate ca întârdiate şi necondiţionat respinse.

In fine toţĭ contribuabilii sunt provocaţĭ sĕ se înfăţişeze la oficiul acesta neamênat, aducênd cu sine cărticica de dare pentru 1896 în scopul de a li se induce într'ênsa susnumitele dărĭ.

Braşov, în 31 Iulie 1896.

Magistratul orăşenesc.

Nrul 11049—1896.

PUBLICAŢIUNE.

Cu tótă abundanţa apei contra-se în apaductul orăşĕnesc, se simte totuşĭ lipsa de apă.

Spre acest scop se provócă toţĭ consumenţĭ de apă, că mai cu sémă în saisonul de vară, **sĕ se abţină de orĭ-ce risipă de apă**, de óre-ce în alt-fel de casurĭ pedepsirea astorfel de consumenţĭ se va dispune cu tótă asprimea.

Întâmplese risipa de apă parte prin lăsarea deschisă a pipei de apa instalată în case, parte prin curgerea fără vr'un scop a apei în canalurĭ, sau în urma relei intreţinerĭ a instalaţiunilor în case, sau în urma neconcesei stropirĭ a grădinilor, unde nu se află hydrometru, autoritatea va purcede cu cea mai mare stricteţă în contra celor vinovaţĭ.

Organele administraţiunei apaductului, cât şi acele ale poliţiei au căpătat mandatul, *ca sĕ controleze tóte instalaţiunile de apă din case, arĕtând orĭce inconvenient aflat.*

Se invită acei interesaţĭ, ca se dea autorităţii în acéstă direcţiune tot posibilul concurs, arătând astfel de inconveniente séu verbalminte, séu scripturisticе oficiului orăşĕnesc economic (strada Porţii Nr. 63, etagiul al doilea).

În casul când chiar şi aceste disposiţiunĭ nu vor avé resultatul dorit, atuncĭ se va simţi acest magistrat în ultima linie silit, că pe temeiul statutului pentru apă se dispună pe timp nedeterminat închiderea apaductelor private. O disposiţiune decĭ, care în interesul general este de a se ocoli.

Braşov, 23 Iulie 1896.

1002,2—3 **Magistratul orăşenesc.**

Se caută

O calfă şi un învĕţăcel,

care cunósce limbele patriei şi are testimoniĭ bune, **se acceptéză** în neguţătoria de manufactură a subscrisului.

Orăştiĕ (Szász-Város), 1896.

2—3. **George Baciu.**

O casă de vêndare

în Braşovul vechiu, strada lungă Nr. 117,

se află de vêndare

o casă cu grădină.

Vêndarea din mână liberă. Casa are 5 odăi, 2 bucătărĭĭ, pivniţă, pod, remesă etc.

Grădina e bine lucrată.

Pentru informaţiunĭ amĕnunţite a se adresa la **D-l I. SCHMID**, Braşovul vechiu, strada lungă Nr. 75.

2—4

Numai fl. 6. — Numai fl. 6.

costă aparatul

„Edison“

complet, care se póte desface, cu casetă elegantă, plate pentru uscat, hărtie de copiat, cameră obscură, maşină de copiat şi tóte utensiile fotografiei.

Complet numai 6 fl.

1010,4—6.

Nou inventatul aparat de fotografia

„EDISON“

este cel mai sigur şi ieftin din sistemele până acum inventate.

„EDISON“ funcţionéză escelent. Orĭ şi cine póte fotografa cu acest aparat fără a avea cunoscinţe fotografice.

Cu „Edison“ se póte lua fotografii la moment, portrete, peisajurĭ. Indispensabil pentru Turiştĭ, Pictorĭ, amicĭ ai naturei etc. Complect cu esplicaţii lesne de înţeles 6 fl.

Magazin special de aparate phot.

ALFRED FISCHER,

Viena I. Adlergasse 12.

Se trimite cu rambursă.

Anunciurĭ

(inserţiunĭ şi reclame)

Suntŭ a se adresa subscrisei administraţiunĭ. In casul publicării unuĭ anunciu maĭ mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face maĭ de multe-orĭ.

Administr. „Gazeta Trans.“

Un învĕţăcel

din casă bună, care au absolvat cel puţin una sau două clase gimnasiale orĭ reale şi vorbesce românesce, ungureşte şi nemţeşte **se primesce** în prăvălia de mode a Domnilor **S. Corvin şi fiu** din **Orĕştie** (Sz.-Város).

1020,3—3.

O calfă şi un comptoarist

se acceptéză în magazia de manufactură a **M. Eisenstein & fii** în Braşov.

Reflectanţii se cunóscă tóte trei limbĭ ale ţĕrei.

1028,3—3

Hotel Nicolau Sinaia.

Avem onórea a face cunoscut, că **am arangiat Hotelul** nostru din nou, astfel, că On. nóstră clientelă va găsi tot confortul şi serviciul cel mai prompt.

Atât Hotelul cât şi Restaurantul se dirigéză de noi înşuşi.

Am redus preţurile cât au fost posibil, astfel ca sĕ convină orĭ cărei familii se trăéscă perfect de bine şi ieftin.

Restaurantul va fi în anul acesta îngrijit cu o deosebită atenţiune. — Se vor prepara bucatele cele mai gustóse, atât naţionale, cât şi străine, după dorinţă.

Se pot face abonamente în pansiune cu condiţii avantagióse. Preţurile sunt următórele: Dela 1 Iuliu casă serviciu, masă la direcţie dela 7 Lei in sus pe di.

Vinurile sunt din cele mai excelente.

Sperăm că vom fi încuragiaţĭ de On. nóstră clientelă şi îi asigurăm, că vor remâné pe deplin satisfăcuţĭ de serviciul nostru.

Cu tótă stima:

N. Tunariu & A. Voina,

Hotel Nicolau Sinaia.

1026,3—3

O specialitate naturală nepreţuibilă

este apa minerală alcalin-accidă bicarbonată

Isvorul „MATILDA“ de Bodok,

care după experienţele făcute sau dovedit ca **o apă medicinală** prea eficace şi plăcută, mai ales: **la conturbărĭ de mistuire, maladiele stomacului, a rînichilor, a beşicii udului şi ale organelor respiratóre** etc.

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară şi prin conţinutul seu mare în acid carbonic natural — de un gust şi efect prea plăcut şi binefăcĕtor — va îndeplini chiar şi pretensiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

DEPOSIT PROPRIU **în Braşov:** strada Căldărarilor Nr. 68, în **Sibiiu, Sighişóra** şi **în Alba-Julia:** la D-l I. B. Misselbacher sen., în **Cluj:** la Segesváry és társai, în **Deva:** la Balog Gyula, în **Orestie:** la Németh Janos.

Cu tótă stima:

1025,4—100

Administraţiunea isvorului

„MATILDA.“

JOSEF GYÖRGY,

(comit. Háromszék). **Bodok.** (Transilvania).

fl. 6 fl. 6

SENSAŢIE

fac **orológele** de busunar,

Original Goldin remontoir de Genf

cu mechanism de precisiune antimagnetic, acuma inventat şi în placă de arĕtător emailată.

Aceste orológe lucrate admirabil de elegant, nu se pot deosebi nicĭ de specialiştĭ, de cele de aur curat. Capacurile fórte frumos ciselate, nu-şĭ perd fasonul şi pentru mers regulat **se garanteză în scris pe termin de 3 anĭ.**

Preţul unui orologiŭ 6 fl.

Potrivite **lanţurĭ de Goldin** cu carabin de siguranţă, fason sport mărci sau panteră cu **1 fl. 50 cr.** Sĕ dă la fiă-care orologiŭ un toc gratis. Aceste orológe deja sunt introduse la cei mai multĭ amploiaţĭ ai căilor ferate Austro-Ungare. Sĕ pot procura esclusiv prin depoul central:

1—6 **Alfred Fischer, Viena I. Adlergasse 12.**

— **Comandele se fac prin rambursе (Nachnahme).** —

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.